

ภาคผนวก จ

ชุดฝึกอบรมการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนมัธยมสมบุญสะหวัน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ชุดฝึกอบรมการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชน
ในโรงเรียนมัธยมสมบุญสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

นายนิคม แก้วมณี นักศึกษาปริญญาโท
สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

คำนำ

ด้วยข้าพเจ้า นายนิคม แก้วมณี นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนา
จิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ การุณย์ลัญจกร เป็นประธาน
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตอาสา
ของนักเรียน

ขอขอบคุณ ดร. ปภาพินธ์ รุณชาติ ที่เอื้อเฟื้อชุดฝึกอบรมจิตสาธารณะ ให้นำมาใช้
ทดลองในครั้งนี้ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร
สถานศึกษา คณะครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน หวังว่าเอกสาร
ชุดฝึกอบรมนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและนำไปใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านจิต
อาสาของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

นายนิคม แก้วมณี นักศึกษาปริญญาโท
สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงการใช้ชุดฝึกอบรมการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียน มัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ค
ชุดฝึกอบรมที่ 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	177
1 กิจกรรมมาเรียนรู้เป็นผู้มีจิตสาธารณะกันเถอะ	178
2 กิจกรรมหัวใจอาสาพาความสุข	188
ชุดฝึกอบรมที่ 2 ด้านการเสียสละต่อสังคม	202
1 กิจกรรมความเสียสละความมีน้ำใจ	203
2 กิจกรรมความสะอาดคือความสุข	215
ชุดฝึกอบรมที่ 3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม	235
1 กิจกรรมร่วมมือร่วมใจ	236
2 กิจกรรมที่สร้างวินัยสร้างจิตสาธารณะ	244
บรรณานุกรม	250

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

**คำชี้แจงการใช้ชุดฝึกอบรมการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชน
ในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

วัตถุประสงค์ของการใช้ชุดฝึกอบรม

การใช้ชุดฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  2. เพื่อพัฒนาความรู้เรื่อง จิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  3. เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  4. เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครู วิทยากร ในการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาจิตอาสาในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ซึ่งมีชุดฝึกอบรมการพัฒนาจิตอาสาของกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนมัธยมสมบูนสะหวัน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

ชุดฝึกอบรมที่ 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วย

- 1.1 กิจกรรมมาเรียนรู้เป็นผู้มีจิตอาสากันเถอะ
- 1.2 กิจกรรมหัวใจอาสาทำความสุข

ชุดฝึกอบรมที่ 2 ด้านการเสียสละต่อสังคม ประกอบด้วย

- 2.1 กิจกรรมความเสียสละความมีน้ำใจ
- 2.2 กิจกรรมความสะอาดคือความสุข

ชุดฝึกอบรมที่ 3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ประกอบด้วย

- 3.1 กิจกรรมร่วมมือร่วมใจ
- 3.2 กิจกรรมสร้างวินัยสร้างจิตอาสา

ชุดฝึกอบรมที่ 1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

- 1.1 กิจกรรมมาเรียนรู้เป็นผู้มีจิตอาสากันเถอะ
- 1.2 กิจกรรมหัวใจอาสา นำพาความสุข

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้มีจิตอาสากันเถอะ

สาระสำคัญ

การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้นจะต้องรู้จักการเข้าใจตนเองและผู้อื่น รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีมีจิตอาสา

วัตถุประสงค์ทั่วไป

นักเรียนมีความตระหนักรู้ เข้าใจตนเอง สามารถแสดงบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ ของตนเองและอาสาทำความดีต่อบุคคลอื่นได้โดยนำเอาหลักคุณธรรม ด้านสังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

1. สามารถอธิบายและวิเคราะห์พฤติกรรมเกี่ยวกับจิตอาสาของตนและบุคคลอื่นได้
2. สามารถเสนอแนวทางในการแสดงออกเกี่ยวกับจิตอาสาถึงบทบาท หน้าที่และการปฏิบัติจิตอาสาที่เหมาะสมต่อบุคคลอื่นได้
3. สามารถมีจิตอาสาปฏิบัติต่อบุคคลอื่นโดยการร่วมแสดงความเห็นใจ ห่วงใย สงสาร เมื่อเห็นคนอื่นมีความเดือดร้อนและมีความทุกข์

เนื้อหา

1. ลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสา
2. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสา

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (15 นาที)

1.1 ครูกล่าวชมเชย ให้กำลังใจกับนักเรียนที่สมัครใจมาเข้ารับการอบรมเป็นผู้มีจิตอาสาแล้วครูสนทนาถึงความสำคัญของการเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร

1.2 ครูให้นักเรียนเล่นเกม “ห้วงเสนาหา” เพื่อแบ่งกลุ่มๆ ละ 6-10 คน ต่อจากนั้นสมาชิกแต่ละกลุ่มให้พบครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มย่อยตามสถานที่ที่แบ่งให้เมื่อพบครูพี่เลี้ยงแล้วให้จัดที่นั่งเป็นวงกลม

1.3 ครูพี่เลี้ยงกล่าวนำ “เรามีของอย่างหนึ่งจะให้นักเรียนดู ขอให้นักเรียนหยิบไปคนละ 1 ก้อน”

1.4 ครูที่เลี้ยงให้คำสั่ง ดังนี้

1.4.1 “ขอให้นักเรียนทุกคนใช้เวลา 1 นาที พิจารณาดูและทำความเข้าใจกับ ก้อนหินก้อนนี้ จนจำมันได้”

1.4.2 “ขอให้ทุกคนหลับตาคลำก้อนหินพยายามจำมันให้ได้”

1.5 “ขอให้ทุกคนแนะนำก้อนหินข้างตนเองให้ผู้อื่นรู้จักด้วย”

1.6 เก็บก้อนหินมารวมกัน คละกันอีกครั้งแล้วให้ทุกคนหลับตาหยิบก้อนหิน

ทีละคนจนหมด

2. ชั้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนอง (15 นาที)

2.1. ชั้นการวิเคราะห์ ครูที่เลี้ยงซักถามนักเรียน ดังต่อไปนี้

“ในเมื่อได้หยิบก้อนหินครั้งแรก นักเรียนรู้สึกหรือคิดอย่างไร”

“ในตอนนี้นักเรียนรู้สึก หรือมีความคิดต่อก้อนหินของนักเรียนอย่างไร”

“อะไร เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต่อก้อนหินอย่างนั้น”

“นักเรียนคิดว่าเราระบายสีดำที่ก้อนหินทำไม” “นักเรียนคิดว่าเราจัดกิจกรรมนี้ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อะไร”

2.2 ครูสรุปข้อคิดที่สำคัญจากกิจกรรมดังนี้

ก้อนหินนั้นดูแต่แรกก็คือก้อนหินทั่วไป ไม่มีความสลักสำคัญอะไร มันเหมือนๆ กันไปหมด แต่เมื่อเราพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ใช้เวลาสักเล็กน้อย ทำความรู้จักกับมัน เราก็พบว่า มันเป็นก้อนหินลักษณะพิเศษไม่เหมือนกับก้อนหินอื่นเลย เปรียบเทียบกับคนทุกคนดูเป็นคนเหมือนๆ กันหมด แต่ถ้าเราพิจารณาศึกษาแต่ละคน เราก็จะพบว่าแต่ละคนมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ซึ่งไม่เหมือนกับคนอื่น ก้อนหินแต่ละก้อนมีส่วนสว่าง ส่วนมืด เปรียบเหมือนคนที่มีส่วนสว่างและส่วนมืด กล่าวคือ บางมุมเรามองไม่เห็นส่วนสว่างเลย บางมุมเรามองไม่เห็นส่วนมืดเลย และบางมุมเรามองเห็นทั้งส่วนสว่างและส่วนมืดดังนั้นเรา

2.3 ไม่ด่วนตัดสินคนว่าเป็นอย่างไร ก่อนที่จะทำความเข้าใจกับเขาหรือศึกษาจากเขาเสียก่อน

2.4 มองคนทั้งสองด้าน ไม่มองคนว่าดีไปเสียทุกอย่าง จนกระทั่งเชื่อเขาทุกอย่าง โดยไม่ได้ไตร่ตรอง โดยคิดว่าทุกคนไม่ดีไปเสียหมด จนกระทั่งเกลียด โกรธเขาจนไม่เห็นความดีของเขาบ้างเลย

2.4 ยินดีว่าคนเราแตกต่างกัน เพราะความแตกต่างกันตลอดจนความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคน เป็นสิ่งที่น่าศึกษา

3. ชั้นมนต์ศน์เชิงนามธรรม (25 นาที)

3.1 ครูแจกใบความรู้เรื่อง คุณลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะ ให้แต่ละกลุ่ม ๑ ละหนึ่งชุด แล้วให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา และร่วมกันสรุปเป็น แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

3.2 คัดเลือกตัวแทนกลุ่มออกมารายงาน เสนอแนวความคิดจากการศึกษา

3.3 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปโดยการถามนักเรียนว่า

“แนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะนั้นเราสามารถจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในอนาคตอย่างไร”

3.4 ครูเสนอว่าในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นต้องมีเราจำเป็นต้องนำเอาคุณธรรมมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งประกอบ 4 ประการได้แก่

3.4.1 ทาน หมายถึง คุณธรรมด้านการให้ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยเงินสิ่งของและความรู้

3.4.2 ปิยวาจา หมายถึง คุณธรรมด้านการพูด การกล่าวคำสุภาพการชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ พูดแสดงความเห็นใจ ให้กำลังใจ และการพูดให้เกิดความเข้าใจดีต่อกัน

3.4.3 อุตถจริยา หมายถึง คุณธรรมด้านการทำประโยชน์แก่ผู้อื่นการช่วยเหลือด้วยแรงกายและปัญญา ในระดับบุคคลและกลุ่ม

3.4.4 สมานัตตา หมายถึง คุณธรรมด้านการเป็นผู้ไม่ถือตัว การปฏิบัติตนสม่ำเสมอต่อผู้อื่น และไม่เอาเปรียบผู้อื่น

4. ชั้นทดลองปฏิบัติ (35 นาที)

4.1 ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกัน ระดมความคิดรวบรวม คุณลักษณะของ จิตสาธารณะที่นักเรียนอยากจะปฏิบัติต่อบุคคลอื่น เช่น ความห่วงใย ความเข้าใจ ความจริงใจ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นต้น โดยดูตัวอย่างจากการที่นักเรียนเคยพบเห็นผู้อื่นปฏิบัติอยู่ หรือเป็นสิ่งที่นักเรียนเคยปฏิบัติมาแล้วประมาณ 2-3 ตัวอย่าง

4.2 ให้นักเรียนจับคู่เลือกปฏิบัติคุณลักษณะจิตอาสาจากที่ได้ร่วมกันระดมความคิดไว้มาสัก 1 ตัวอย่าง

ตัวอย่าง ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกถึงความ “ห่วงใยและเข้าใจผู้อื่น” ได้ด้วยการถามว่า “มีอะไรจะให้ช่วยหรือไม่” และยินดี รับฟังปัญหา

ข้าพเจ้า สามารถ ..... ได้ด้วยการ .....

สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

1. สื่อวีดิทัศน์ / สถานการณ์ที่ดังนี้
2. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่อง คุณลักษณะของผู้มีจิตอาสา
3. ใบงานที่ 1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น
4. การพูดที่เห็นใจ ให้กำลังใจผู้อื่นที่กำลังเดือนร้อน ใบงานที่ 1.2
5. ก้อนหินระบายสีดำ
6. กระดาษชาร์ต
7. ปากกาเคมี

วิธีการวัดผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. สังเกตพฤติกรรมในการช่วยเหลือผู้อื่น	1. แบบสังเกตพฤติกรรม การช่วยเหลือผู้อื่น	ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 80
2. ตรวจผลงาน	1. ใบงานที่ 1 2. ใบงานที่ 2 3. ใบงานที่ 3	

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

ใบความรู้ที่ 1	เรื่อง คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสา (Public Mind)
----------------	---

P+U+B+L+I+C = PUBLIC = สาธารณะ

P = Positive (คิดเชิงบวก) เพราะคนที่คิดบวกมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าคนคิดลบ Positive in-positive out (คิดทางบวก ผลก็จะออกมาทางบวก)

U = Useful (เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น) ต่อสาธารณะต่อสังคมไม่หนึ่งดูตาย อะไรที่เป็นประโยชน์ อะไรที่ติงามก็ให้ลงมือทันที แม้สิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเล็กน้อยก็ตาม ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ส่วนรวม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่คอร์รัปชั่นไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ให้ผู้อื่นเอาเปรียบเช่นกัน เคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่นโดยการฝึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แบ่งปันทรัพยากรให้กัน การฝึกที่จะให้ทาน ประกอบด้วย วัตถุทานและธรรมทาน ฝึกหัวใจที่มีแต่จะให้เพราะผู้ให้ยอมเป็นที่รัก ตั้งเป้าหมายในชีวิตไว้ว่า หนึ่งวันหรือหนึ่งสัปดาห์ที่ต้องทำทานให้ได้ (One day, one donation. Or one week, one donation)

B = (Believe ความเชื่อ) เด็กลาวจะต้องปฏิบัติตนด้วยความเชื่อ เชื่อในคำสอนของพระพุทธเจ้า เชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง และยึดให้มั่นในความดีตามคำสอนของพุทธศาสนาที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ถ้าเด็กลาวขาดความเชื่อซึ่งความเชื่อ การกระทำงานต่างๆ ก็จะขาดพลัง

L = Love (ความรัก) เด็กลาวจะต้องหล่อหลอมด้วยความรัก โดยเริ่มสร้างความรักในตนเอง ครอบครัว เพื่อน คนรัก ชุมชน สิ่งแวดล้อม ประเทศชาติ และสังคมโลก มีความรักมนุษยชาติตามหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา (ความรัก ความปรารถนาดีให้ผู้อื่นมีความสุข) กรุณา (ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์) มุทิตา (ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข) อุเบกขา (วางเฉยไม่ลำเอียง) และมี สังคหะวัตถุ 4 คือ ทาน การให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา กล่าวด้วยวาจาที่ซาบซึ้ง สุภาพอ่อนหวาน อตถจริยา ทำดี ประพฤติดี เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สมานตดา ทำตัวเสมอต้นเสมอปลาย

I = Integrity (ความซื่อสัตย์) เป็นคุณสมบัติที่จะต้องมีในเด็กลาว ในการสร้างความซื่อสัตย์สุจริต การสร้างค่านิยมที่ยอมรับนับถือคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าคนที่มีชื่อเสียงเงินทอง แต่ได้รับประโยชน์มาจากความไม่ถูกต้อง โดยต้องไม่ถือว่าเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย

C= Communication (มีการสื่อสารที่ดี) มโนกรรม (คิดดี คิดทางบวก: positive thinking) วจกรรม (ปิยวาจา) โดยการฝึกขอบคุณและแสดงความยินดี ฝึกให้กำลังใจและชื่นชมผู้ที่มีจิตอาสา

M+I+N+D = Mind = จิตอาสา

M = Morality (ความถูกต้องด้วยศีลธรรม) เด็กลาวควรได้รับการปลูกฝังศรัทธา สร้างเสริมปัญญาภีวัตน์ด้วยศาสนา สถาบันทางศาสนาต้องเป็นผู้นำในการสร้างจิตอาสาให้เกิดขึ้น ต้องนำเยาวชนลาวกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคม เป็นใหญ่ไม่บริโภคนิยมความจำเป็นหรือเพราะความอยากมีความสันโดษพอใจที่จะมีกินมีอยู่มีใช้

เท่าที่จำเป็นรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจางแก่ผู้อื่นมีความเมตตาอาทรต่อกันเห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเอง รู้จักหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง

I = Innovate (การเปลี่ยนแปลงใหม่) จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมลาวหลีกเลียงไม่ได้ที่จะรับเอาวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติจากสังคมโลก ซึ่งบางสิ่งอาจไม่เหมาะสมกับสังคมลาวและกำลังซึมซับเข้าสู่เด็กและเยาวชนลาวอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นวิถีปฏิบัติประจำวันไปแล้ว ดังนั้นเด็กลาวยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อกลับไปสู่วิถีปฏิบัติในการสร้างจิตสาธารณะในการรักตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ

N = Nature (ธรรมชาติ) เราต้องสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนลาวมีลักษณะและพฤติกรรมในชีวิตประจำวันที่ดี กินเป็น อยู่เป็น ดูแลเป็น ฟังเป็น หรือการดำรงชีวิตประจำวันที่เข้าใจเหตุผล รู้จักเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อชีวิต ต่อการเรียนรู้ หรือพัฒนาโดยปราศจากโทษหรือไม่ให้เกิดโทษต่อตนเอง ผู้อื่นและธรรมชาติแวดล้อม

D = Divide (การแบ่งปัน) เด็กจะต้องประกอบด้วยความรัก และแบ่งปันความรักให้กับคนอื่น ๆ สร้างภูมิคุ้มกันตนเอง ร่วมแบ่งปันบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนที่เป็นผลกำไรสร้างสรรค์สังคมลาวให้มีการแบ่งปันความสุขจากคนกลุ่มหนึ่งสู่คนอีกกลุ่มหนึ่งและเติมเต็มสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ และยกระดับจิตใจของเยาวชนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมมุ่งเน้นที่การเรียนรู้เปิดใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและตระหนักถึงความปรารถนาดีของคนในสังคมที่ดี

ใบงานที่ 1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น

คำชี้แจง : ให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาจากภาพแล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น

กลุ่ม.....

ภาพการบริจาคสิ่งของแก่คนด้อยโอกาส สรุปความคิดเห็นที่เป็นมติของกลุ่ม

1. นักเรียนมีความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

2. คุณธรรม จริยธรรม ที่นักเรียนได้จากการทำกิจกรรมตามใบงานนี้ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าการมีจิตอาสา ส่วนช่วยให้การสร้างสรรค์สังคมได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

ใบงานที่ 1.2 การพูดที่เห็นใจให้กำลังใจผู้อื่นที่กำลังเดือดร้อน

คำชี้แจง: ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันพิจารณาจากภาพแล้วระดมความคิดเห็นที่เป็นมติของกลุ่มในการเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการแก้ไขสถานการณ์นั้นให้เกิดผลดีที่สุด

กลุ่ม .....

ภาพการพูดที่เห็นใจให้กำลังใจเพื่อนที่กำลังรู้สึกเสียกำลังใจ

1. นักเรียนมีความคิดเห็นและมีความรู้สึกอย่างไรจากภาพ

.....
 .....

2. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่นักเรียนได้จากภาพ

.....
 .....

3. สรุปการมีจิตอาสามีส่วนช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังเสียกำลังใจได้อย่างไรบ้าง

.....
 .....

ใบงานที่ 1.3

คำชี้แจง ให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันระดมความคิด วิเคราะห์ และอภิปรายในประเด็นปัญหาต่อไปนี้อย่างน้อย 5 นาที โดยเขียนลงในกระดาษชาร์ตที่แจกให้

กลุ่ม .....

นักเรียนคิดว่า ชุมชนและสังคมของเราจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรถ้าหากทุกคนมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองเพียงอย่างเดียว โดยแสดงเป็นแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping)

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

แบบสังเกตพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น

ชื่อ ..... ชั้น .....

ลำดับ ที่	1. ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจและ พึงพอใจโดยไม่มีหวังสิ่งตอบแทน				2. อาสาช่วยแนะนำและอำนวยความสะดวก แก่ผู้อื่นด้วยความกล้า กาย กล้าใจและกล้าแก้ปัญหา				3. แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน อื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้าง ความสุขให้กับผู้อื่น				สรุป
	0	1	2	3	0	1	2	3	0	1	2	3	
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก (3) หมายถึง ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ทำงาน อาสาทำงาน
ช่วยคิดช่วยแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาและ แบ่งปันสิ่งของ ให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ดี (2) หมายถึง ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ทำงาน อาสาช่วยคิดช่วยทำแนะนำ
และ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

พอใช้ (1) หมายถึง ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู ทำงานและแบ่งปันสิ่งของ ให้
ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ปรับปรุง (0) หมายถึง ไม่ช่วยเหลือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน

หัวใจอาสาพาความสุข

สาระสำคัญ

การบำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมหนึ่งสำหรับอาสาสมัครในการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ และครบถ้วนทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญาและด้านจิตใจให้มีความเอื้ออาทรอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรคสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ทั่วไป

ผู้เรียนตระหนักถึงผลของการมีจิตอาสา ในด้านการแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และสามารถอาสาสมัครเป็นผู้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจ ให้มีความเมตตากรุณาและมีความเสียสละ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. สามารถอธิบาย วิเคราะห์และเห็นความสำคัญของการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ต่อตนเองและต่อส่วนรวมได้
2. สามารถบอกถึงพฤติกรรมและวิธีการสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง ในการบำเพ็ญประโยชน์ ให้เต็มตามศักยภาพได้
3. สามารถแสดงความเอื้ออาทรต่อกันได้อย่างเหมาะสมและปฏิบัติกิจกรรมการบำเพ็ญตนให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยอาศัยหลักการมีจิตอาสาได้

เนื้อหา

1. การบำเพ็ญตนให้ประโยชน์
2. การแสดงความเอื้ออาทร

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ชั้นสร้างประสบการณ์ (15 นาที)
ครูให้ผู้เข้าอบรมดูสื่อ วีดิทัศน์ การอาสาทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
2. ชั้นปฏิบัติการตอบสนอง (15 นาที)
ครูให้นักเรียนร่วมกันสนทนา วิเคราะห์ และอภิปรายถึงสิ่งที่บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติ ทำไมเขาจึงอยากปฏิบัติ และเมื่อเขาปฏิบัติแล้วเขาได้อะไรเป็นสิ่งที่ตอบแทน
3. ชั้นมนต์สัจเชิงนามธรรม
  - 3.1 ใบงานที่ 1.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น พร้อมกับสะท้อนถึงคุณค่าของการแสดงความเอื้ออาทร และสิ่งที่จะนำไปปฏิบัติ

3.2 ครูฝากข้อคิดให้นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้จากกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยครูมอบใบงานที่ 1.2 ให้นักเรียน พร้อมทั้งอธิบายวิธีการบันทึก และนัดหมายการส่ง

4. ขั้นทดลองลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ (1 ชั่วโมง)

ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มแล้วส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลากเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งดังนี้

กลุ่มที่ 1 แสดงบทบาทสมมติเข้าไปตักเตือนเพื่อนที่กำลังจะหนีเรียน

กลุ่มที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเข้าไปช่วยคนแก่ เด็ก คนพิการตาบอดในการเดินข้ามถนน

กลุ่มที่ 3 แสดงบทบาทสมมติเข้าไปสอบถามบุคคลที่แปลกหน้าเดินเข้ามาในโรงเรียนโดยทักทายและสอบถามฐานะของเขา

กลุ่มที่ 4 แสดงบทบาทสมมติเข้าไปเยี่ยมเพื่อนที่ป่วยอยู่ในโรงพยาบาล

กลุ่มที่ 5 ให้ช่วยกันคิด และรายงานว่าจะช่วยเหลือรณรงค์ในโรงเรียนอย่างไรได้บ้าง เมื่อเราเรียนจบจากโรงเรียนนี้ไปแล้ว

สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1.1 ตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
2. ใบความรู้ที่ 1.2 แนวทางการทำกิจกรรมบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
3. ใบงานที่ 1.1 กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
4. ใบงานที่ 1.2 การแสดงความเอื้ออาทร
5. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการบำเพ็ญตนที่เป็นประโยชน์
6. กระดาษชาร์ต
7. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ซักถามขณะบรรยายและหลังการบรรยาย	1. คำถามตามเนื้อหา	ตอบถูก-ผิด
2. สังเกตพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์	2. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการบำเพ็ญประโยชน์	ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
3. สังเกตการแสดงความเอื้ออาทร	3. ใบงานการแสดงความเอื้ออาทร	ตรวจผลการปฏิบัติ

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

ใบความรู้ที่ 1.1

ตัวอย่างบุคคลที่บำเพ็ญประโยชน์

1. ชีวิตที่มีความหมายของคนสร้างฝาย ... คุณย่ายิ้ม

ใครที่รับรู้เรื่องราวของ "ย่ายิ้ม" หรือ "ย่ายิ้ม เย้ยยาก" คงจะอดอมยิ้มตามไปกับแกไม่ได้แน่นอน เมื่อหญิงชราวัย 80 กว่า ที่ใช้ชีวิตอยู่ในป่าทึบเพียงลำพัง กลับไม่เคยอยู่ห่างจากคำว่า "ความสุข" เลย นั่นเพราะทุก ๆ วัน "ย่ายิ้ม" จะไม่ปล่อยให้เวลาเดินผ่านไปอย่างไร้ค่า และสิ่งมีค่าที่ "ย่ายิ้ม" ทำก็คือ การเดินถือจอบเก่า ๆ 1 อัน ขึ้นเขาไปตัดไม้ไผ่หลายสิบท่อนเพื่อมาสร้างฝาย โดยหวังจะให้ฝายป่าประเทศไทยเป็นฝายป่าที่ชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ คุณย่ายิ้มเคยได้ยินได้ฟังมานานนับสิบปีแล้ว และตั้งแต่นั้นมา คุณย่ายิ้มก็จำคำสอนและปณิธานกับตัวเองว่า จะต้องสร้างฝายเพื่อสร้างประโยชน์ต่อแผ่นดิน อยากรู้ก็ตาม แม้ว่าสังขารของหญิงชราจะร่วงโรยลงไปตามวัย แต่นั่นไม่ใช่อุปสรรคที่ทำให้ "ย่ายิ้ม" หยุด เพราะแกถือคติว่า วันนี้มีแรงแค่ไหนก็ทำเท่านั้น พอต้นเช้าขึ้นมาในวันรุ่งขึ้น ก็ลุกขึ้นมาทำใหม่ แต่จะมีเพียงวันโกนและวันพระเท่านั้น ที่ "ย่ายิ้ม" จะหยุดพักจากการสร้างฝาย และการหยุดของแกไม่ใช่การหยุดพักผอนกาย เพราะในวันดังกล่าวนั้น ย่ายิ้มจะเดินทางลงจากเขากว่า 8 กิโลเมตร เพื่อไปเข้าวัดเข้าวาทำจิตใจให้สงบผ่อนคลายจิตใจ

หลายคนสงสัยว่า "ย่ายิ้ม" จะมาลำบากทำไม ทั้งที่ลูก ๆ หลาน ๆ ของแกก็มีฐานะและอ่อนวอนให้ "ย่ายิ้ม" กลับไปอยู่บ้านด้วยกัน แต่ "ย่ายิ้ม" กลับเลือกที่จะอยู่ที่นี่ นั่นเพราะแกคิดเสมอว่า *"ทางสวรรค์จะเป็นทางที่รก ทางนรกจะเป็นทางที่เรียบ..."* ตลอดหลายปีกับชีวิตกลางป่าเขาเพียงลำพัง ย่ายิ้ม สรรภาพว่า เมื่อไหร่ที่ลูกขึ้นมาหาและมานอนด้วย แกก็ดีใจทุกครั้ง แต่พอกลับกันไป แคเห็นเดินคล้อยหลังก็นั่งใจละห้อยแล้ว...แต่ถึงอย่างไร แกก็ยังยืนยันหยั่งว่าจะขออยู่ในป่าในเขาอย่างนี้ไปจนตาย และคำขอสุดท้ายที่ฝากไว้กับลูกคือ...ถ้าแม่ตาย ก็ให้เผาให้ฝังไว้ที่ไร่นาเขา *"อย่าไม่ยอมตายหรอกหนา แต่ไม่เคยกลัว ถึงเวลาจะต้องละแล้ว ก็ต้องไป..."* ถ้อยคำนี้บอกได้เป็นอย่างดีว่า หญิงชราวัย 80 เข้าใจถึงแก่นแท้ของชีวิตแล้วจริง

2. หน่อคำ สมสวัสดิ์ ผู้ทอแสงแห่งความหวังให้ผู้พิการ

หนุ่มลูกจ้างชั่วคราวของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งที่คอยช่วยเหลืองานในโรงพยาบาลอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง อย่าง "หน่อคำ สมสวัสดิ์" คนนี้ แต่เดิมเขาเป็นเพียง "จิตอาสา" ของชมรมพัฒนาผู้พิการ ที่มีหน้าที่ลงไปช่วยเหลือและเติมเต็มกำลังใจให้ผู้พิการในพื้นที่ที่มีกำลังใจต่อสู้ชีวิตต่อไปได้ในสังคม แต่เมื่อทางโรงพยาบาลให้โอกาส “หน่อคำ” จึงได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นเลขานุการของชมรมพัฒนาผู้พิการโรงพยาบาล แม้ว่าร่างกายของหน่อคำจะไม่ปกติเหมือนใครหลาย ๆ คน แต่สามารถทำกิจกรรมประจำวันของตัวเองได้อย่างไม่ต้องเป็นภาระให้ใคร ทั้งการขี่มอเตอร์ไซด์ ใช้คอมพิวเตอร์ และจัดรายการวิทยุชุมชน นอกจากนี้ “หน่อคำ” ยังเป็นคนมองโลกในแง่ดี เพราะไม่เคยรู้สึกเป็นทุกข์กับความพิการของเขาเลย ตรงกันข้าม เขายังมองว่า ตัวเองโชคดีกว่าคนอื่นที่พิการไม่มาก เพราะยังมีอีกหลายชีวิตที่น่าเศร้ากว่าเขา นั่นจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ “หน่อคำ” ใช้ความจริงใจลงไปพบปะพูดคุยกับผู้พิการคนอื่น ๆ เพื่อสร้างกำลังใจให้พวกเขา

“คนเราเกิดมาสามารถทำได้ทุกคน ไม่จำเป็นว่าคุณจะต้องมีการศึกษาสูง มีฐานะร่ำรวย หรือมีสภาพร่างกายปกติ แข็งแรง เราสามารถทำได้ทุกเวลา ไม่จำกัดเวลา ถ้าเรามีความตั้งใจที่จะทำเพื่อผู้อื่น ชีวิตของเราจะมีค่าหรือด้อยค่า ขึ้นอยู่กับตัวเราเอง หากมองตัวเองให้มีค่า มีประโยชน์ต่อคนอื่น ก็เหมือนกับเป็นภารกิจหนึ่งที่เราก่อเกิดมาทำหน้าที่นี้โดยตรง เกิดมาเพื่อให้คนอื่นได้รับการปลดปล่อยความทุกข์ “หน่อคำ” ว่าเป็น

คำว่า “ขอบคุณ” คงไม่ใช่เป็นเพียงคำพูดของผู้พิการที่อยู่ในความดูแลของ “หน่อคำ” เอื้อนเอ่ยออกมาจากใจให้กับชายหนุ่มคนนี้เพียงเท่านั้น แต่สำหรับคนทั่วไปที่รับรู้เรื่องราวชีวิตของ “หน่อคำ” ก็คงต้องกล่าวคำว่า “ขอบคุณ” ให้กับชายหนุ่มคนนี้เช่นเดียวกัน เพราะชีวิตของเขาได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้คนธรรมดา ๆ ที่กำลังหมดแรงจากการล้มลุกคลุกคลานมาหลายต่อหลายครั้ง มีรอยยิ้ม และมีกำลังใจสู้ชีวิตต่อไปได้อีกครั้ง

ใบความรู้ที่ 1.2

กิจกรรมเพื่อการบําเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

กิจกรรมบําเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความตระหนักเห็นคุณค่า และปฏิบัติตามความสมัครใจ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักและเห็นคุณค่า โดยการศึกษาสภาพของชุมชนและวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งฝึกทักษะเพื่อให้ผู้เรียนนำไปเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. แนวการเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมเพื่อบําเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

เรื่อง	กิจกรรม
1. ความรู้ ความเข้าใจการตระหนักและเห็นคุณค่า	- กระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจ วัตถุประสงค์สร้าง ความตระหนักและเห็นคุณค่าโดยครู
2. สภาพชุมชนและวัฒนธรรม	- วิธีหรือกระบวนการสำรวจสภาพชุมชน สังคม และวัฒนธรรม - กิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนการมีส่วนร่วมกับองค์กรอื่นๆ
3. ฝึกทักษะ	- ครูฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือและ กระบวนการในการลงพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การสื่อสาร กิริยามารยาท การแต่งกาย และเทคนิค ด้านความสามารถในการทำงาน
4. การสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม(AAR : After Action Review)	- ฝึกปฏิบัติกระบวนการ AAR โดยการสะท้อนความคิดเห็น ความรู้สึกในการทำงานร่วมกันการเป็นผู้นำ เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงานนั้น เช่น การแสดงความชื่นชมยินดี

2. กระบวนการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม (AAR : After Action Review)

หมายถึง การเปิดใจและการเรียนรู้หลังการทำกิจกรรมบําเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์เสร็จสิ้นลงเพื่อชื่นชมความสำเร็จและการหาแนวทางทางพัฒนาให้ดีขึ้น

2.1 เป้าหมายของการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม (AAR : After Action Review)

เพื่อตรวจสอบว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุหรือไม่ ประเมินกระบวนการดำเนินกิจกรรม แก้ไขในสิ่งที่สมควรยกระดับให้ดีขึ้น หาความร่วมมือเพิ่มเติมในกรณีที่ต้องการช่วยในการวางแผนการทำงานครั้งต่อไป โดยมีหลักการสำคัญของกระบวนการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรมคือการ ให้และรับข้อมูลป้อนกลับในบรรยากาศที่เป็นกันเอง โดยพูดเชิงบวก และเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น

2.2 ประเภทของการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม (AAR : After Action Review)

มี 3 แบบได้แก่

2.2.1 แบบเป็นทางการ มีขั้นตอนคือ พบกันทันทีหลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรม สร้างบรรยากาศของความเป็นมิตร ไม่มีการจับผิด ไม่มีการวางอำนาจ ไม่ตำหนิกัน มีผู้อำนวยความสะดวก “คุณอำนวย” ในการทำกิจกรรม ทบทวนวัตถุประสงค์โครงการและวิธีการปฏิบัติ ทำให้มั่นใจได้ว่าทุกคนได้ยินดีทุกอย่างในการทำกิจกรรม บันทึกผลการทบทวน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการทบทวนระหว่างทีมงาน

2.2.2 แบบไม่เป็นทางการมีขั้นตอนคือ ทำเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมย่อย ในโครงการขนาดใหญ่ ใช้เวลาสั้น และสามารถตอบคำถามต่อไปนี้

2.2.2.1 อะไรบ้างที่ควรมีหรือควรเกิดแต่ไม่มีหรือไม่เกิด

2.2.2.2 สิ่งที่เกิดจริงคืออะไร

2.2.2.3 ทำไมจึงเกิดจริง

2.2.2.4 ทำไมจึงเกิดความแตกต่างนี้ขึ้นมา

2.2.2.5 เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

2.2.3 แบบส่วนตัว คือการไตร่ตรองสิ่งที่ตนทำไปด้วยตนเอง ถามคำถามเหมือนที่ไม่เป็นทางการแล้วบันทึกไว้เป็นบทเรียนของตน

3. ข้อควรตระหนักการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม (AAR : After Action Review)
เป็นการเรียนรู้ ไม่ใช่การวิจารณ์ เป็นการชื่นชม ไม่ใช่การตำหนิหรือจับผิด คุณภาพของการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม ขึ้นอยู่กับการเปิดใจ และให้เร็วที่สุดหลังสิ้นสุดกิจกรรม หากทำได้ควรทำเป็นระยะ ไม่มีความเห็นใดถูกหรือผิดในการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม

4. คำถามสำหรับการสรุปหลังปฏิบัติกิจกรรม (AAR : After Action Review)

4.1 คาดหวังอะไรจากการปฏิบัติกิจกรรมและได้ตามที่คาดหวังหรือไม่

4.2 ชอบอะไรมากที่สุดในการปฏิบัติกิจกรรมครั้งนี้

4.3 หากให้คะแนนจาก 1-10 จะให้กี่คะแนน

4.4 หากจะให้ได้คะแนนเต็ม จะต้องเพิ่มเติมอะไรบ้าง

4.5 จะนำสิ่งใดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมครั้งนี้ไปใช้งาน

ใบงานที่ 1.1 เรื่อง ลักษณะของกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

คำชี้แจง : ให้ผู้เข้ารับการอบรมใส่เครื่องหมายถูก (✓) หน้าข้อความที่เป็นลักษณะของกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวม

- .....1. ทำความสะอาดห้องเรียนตามเวรประจำวัน
- .....2. ป้อนอาหารคนชราในบ้านสงเคราะห์คนชรา
- .....3. รดน้ำต้นไม้ในช่วงเวลาเรียนวิชาเกษตร
- .....4. ช่วยจูงคนตาบอดข้ามถนน
- .....5. ช่วยทำงานบ้าน เช่น เลี้ยงน้อง ล้างชาม และถูบ้าน
- .....6. เล่านิทานให้เด็กในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าฟัง
- .....7. นวดให้คนชราในชุมชน
- .....8. บำเพ็ญประโยชน์ในกิจกรรมลูกเสือ
- .....9. รับผิดชอบข้อมูลสารสนเทศให้โรงเรียนหรือชุมชน
- .....10. สอนหนังสือให้เด็กด้อยโอกาสในชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ใบงานที่ 1.2 การแสดงความเอื้ออาทร

คำชี้แจง : แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่มโดยส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลากเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งกลุ่มละ 5 นาที ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แสดงบทบาทสมมติเข้าไปตักเตือนเพื่อนที่กำลังจะหนีเรียน

กลุ่มที่ 2 แสดงบทบาทสมมติ เข้าไปช่วยคนแก่ เด็ก คนพิการตบอดในการข้ามถนน

กลุ่มที่ 3 แสดงบทบาทสมมติ เข้าไปสอบถามบุคคลที่แปลกหน้าที่เดินเข้ามาในโรงเรียนโดยการทักทายและสอบถามฐานะของเขา

กลุ่มที่ 4 แสดงบทบาทสมมติ เข้าไปเยี่ยมเพื่อนที่นอนป่วยอยู่ในโรงพยาบาล

กลุ่มที่ 5 แสดงบทบาทสมมติ ให้นักเรียนช่วยกันคิดและส่งตัวแทนมารายงานว่าเมื่อนักเรียนจบจากโรงเรียนนี้ไปแล้วเราจะสามารถช่วยเหลือรุ่นน้องในโรงเรียนได้อย่างไร

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

**แบบสังเกตพฤติกรรมการบำเพ็ญตนที่เป็นประโยชน์
ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม**

ลำดับ ที่	1. ดูแลรักษาอาคารสมบัติ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชนและสังคม ด้วยความเต็ม ใจ				2. ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชนและสังคม				3. ทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือ ร่วมมือสร้างสิ่งที่ดีงามของ ส่วนรวมตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น				สรุป
	0	1	2	3	0	1	2	3	0	1	2	3	
1													
2													
3													
4													
5													

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก (3) หมายถึง ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อสังคมสาธารณะประโยชน์ ของโรงเรียน ชุมชน ด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น

ดี (2) หมายถึง ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อสังคมสาธารณะประโยชน์ ของโรงเรียน ชุมชนด้วยความเต็มใจ

พอใช้ (1) หมายถึง ใช้ข้อมูลข่าวสารในการวางแผนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน รับรู้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในครอบครัว โรงเรียน และ ชุมชน

ปรับปรุง (0) หมายถึง ไม่มีการใช้ข้อมูลข่าวสารวางแผนในการใช้สิ่งของในชีวิตประจำวัน

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ชุดที่ 1 การช่วยเหลือผู้อื่น

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่จิตอาสา
  - ก. บริจาคโลหิต
  - ข. รักษาสิ่งแวดล้อม
  - ค. ประหยัดพลังงาน
  - ง. ใช้โทรศัพท์สาธารณะ
2. บุคคลที่มีจิตอาสาต้องไม่มีลักษณะในข้อใด
  - ก. มีความรับผิดชอบ
  - ข. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
  - ค. มีสุขภาพจิตไม่สมบูรณ์
  - ง. มีความเอื้อเฟื้อ
3. ถ้าประเทศชาติมีผู้จิตอาสาจะเป็นอย่างไร
  - ก. ปัญหาสังคมลด
  - ข. เกิดความร่วมมือร่วมใจ
  - ค. สังคมมีคุณภาพ
  - ง. ไม่มีข้อผิด
4. เพราะเหตุใดเยาวชนจึงต้องให้ความสำคัญกับจิตอาสา
  - ก. เพราะจิตอาสาช่วยก่อให้เกิดปัญหาในสังคม
  - ข. เพราะจิตอาสาเป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังไม่ให้เกิดขึ้น
  - ค. เพราะจิตอาสาทำให้คนในสังคมลดการเห็นแก่ตัว
  - ง. เพราะจิตอาสาทำให้คนในสังคมมีสารานสมบัติใช้
5. บุคคลใดไม่มีจิตอาสา
  - ก. อำนวยใช้ทางเท้า เพื่อประโยชน์ทางการค้า
  - ข. เดชาจอตรรกรับลูกชายในโรงเรียนอนุบาลโดยดับเครื่องทุกครั้ง
  - ค. ดวงเดือนเปิดธนาคารขยะในชุมชนหมู่บ้าน
  - ง. ประภาอ่านหนังสือเสียงให้กับโรงเรียนสอนคนตาบอด
6. ข้อใดไม่ใช่แนวทางการสร้างจิตอาสา
  - ก. เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมเสมอ
  - ข. คิดถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองเสมอ
  - ค. มีจิตเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นเสมอ
  - ง. รักษาระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมเสมอ

7. ข้อใดคือการไม่มีจิตอาสาต่อตนเอง
- ก. เข้าชั้นเรียนและส่งงานอย่างสม่ำเสมอ
  - ข. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
  - ค. ใช้เวลาว่างเล่นเกมคอมพิวเตอร์เสมอ
  - ง. รู้จักใช้จ่ายประหยัดเก็บออมอย่างสม่ำเสมอ
8. ข้อใดคือ “จิตอาสา” ที่ไม่ถูกต้อง
- ก. มีอาการทางจิตใต้สำนึก
  - ข. ผู้มีจิตสำนึกต่อครอบครัว
  - ค. ผู้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม
  - ง. ผู้มีจิตสำนึกต่อตนเอง
9. เรื่องจิตอาสาเกิดขึ้นได้โดยอะไร
- ก. การอบรมขัดเกลา
  - ข. พันธุกรรม
  - ค. สิ่งแวดล้อม
  - ง. ปัญหาสังคม
10. ข้อใดเป็นจิตอาสาที่พึงกระทำ
- ก. ติดป้ายประกาศโฆษณาตามกำแพงหรือรั้วเพื่อความเป็นระเบียบ
  - ข. โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียสู่แหล่งน้ำสาธารณะเพื่อไหลสู่ทะเล
  - ค. ช่วยกันทำอาหารไปให้สัตว์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการอนุรักษ์
  - ง. ดูแลการใช้พลังงานในครอบครัวเพื่อช่วยชาติประหยัดพลังงาน

เฉลย ชุดที่ 1

- 1.ง 2.ค 3.ง 4.ค 5.ก 6.ข 7.ค 8.ก 9.ก 10.ง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชุดฝึกอบรมที่ 2 ด้านการเสี่ยสละต่อสังคม ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมความเสี่ยสละความมีน้ำใจ

2.2 กิจกรรมความสะอาดคือความสุข

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

กิจกรรมความเสียสละและความมีน้ำใจ

สาระสำคัญ

จิตสาธารณะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสมัครใจ ความเต็มใจ การตั้งใจทำ และการเสียสละแรงกายแรงใจและทรัพย์สิน ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำเพื่อนที่มีปัญหาเพื่อเพื่อนจะได้มองปัญหาหรือตัดสินใจได้อย่างสร้างสรรค์ โดยการยึดหลักธรรมเรื่องพรหมวิหาร 4 โดยไม่หวังผลตอบแทน มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการช่วยเหลือสังคมส่วนรวมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ทั่วไป

นักเรียนตระหนักในความสำคัญของการเป็นผู้ให้ตลอดจนสามารถนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาเป็นหลักปฏิบัติให้ความช่วยเหลือแนะนำได้เป็นการแสดงลักษณะของความมีน้ำใจและความเสียสละ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. สามารถอธิบายและวิเคราะห์พฤติกรรมความมีน้ำใจและความเสียสละได้
2. สร้างความตระหนักและภาคภูมิใจในตนเองเมื่อได้ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมได้
3. สามารถแสดงพฤติกรรมจิตอาสาด้านความเสียสละ ความมีน้ำใจในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือ แนะนำเพื่อนที่มีปัญหาได้

เนื้อหา

การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการให้คำปรึกษาเพื่อนที่มีปัญหา

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขึ้นสร้างประสบการณ์ (15 นาที)
  - 1.1 ครูทักทายนักเรียนและกล่าวชมเชยการปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะ
  - 1.2 ครูรับสมัครอาสาสมัครนักเรียนเพื่อออกมาเล่านิทานเรื่อง อุบายเศรษฐีให้เพื่อนฟัง

เป็นที่รำลือมาก ว่าท่านไสวเป็นคนมั่งมีมากเข้าชั้นเศรษฐี มีลูกชายเพียงคนเดียวที่รักดังหัวแก้วหัวแหวน และท่านเศรษฐีไสวกก็แก่เฒ่าลงทุกวันๆ จึงอยากให้ลูกชายได้เป็นฝั่งเป็นฝาแต่งงานเสีย จึงคิดหาหญิงมาเป็นสะใภ้ที่นั่นต้องฉลาดในการครองเรือน มิฉะนั้นจะมาผจญสมบัติเสียหายหมด ดังนั้นจึงตกลงหาลูกสะใภ้โดยมีการเลือกคุณสมบัติตามที่ต้องการ วิธีการของท่านเศรษฐีไสวแปลกอยู่หน่อย คือ มีการเปิดสอบชิงตำแหน่งลูกสะใภ้โดยต้องการเพียง 1 ตำแหน่งเท่านั้น ส่วนข้อสอบที่ออกนั้นมีคำถามเพียงข้อเดียวโดยที่ท่านเศรษฐีเป็นผู้ ออกเอง คือถามว่า **“มีปลาอยู่ตัวเดียว ทำอย่างไรจึงจะกินได้ตลอดปี”**

1.3 ให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบ จากคำถามในนิทานและเขียนคำตอบในกระดาษที่แจกให้จากนั้นครูหาอาสาสมัครออกมาเล่าเรื่องต่อจนจบ

ท่านเศรษฐีไสวกก็ให้ลูกชายไปถามผู้หญิงในละแวกหมู่บ้าน เห็นคนไหนเป็นที่ต้องตาต้องใจก็เข้าไปถามว่า **“ถ้ามีปลาอยู่ตัวเดียวทำอย่างไรจึงจะกินได้ตลอดปี”** ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ได้รับคำถามก็พากันคิดคำตอบไปต่างๆ นานา บ้างก็ตอบว่าทำปลาร้าบ้างก็ตอบว่าทำปลาเค็ม ที่เข้าทำหน่อยก็ตอบว่า ก็เลี้ยงไว้เพื่อให้มันออกลูกสิ แต่คำตอบที่ได้กลับไม่ใช่คำตอบที่ท่านเศรษฐีต้องการผลคือสอบตกทั้งหมด

ลูกชายเศรษฐีตระเวนถามจนเหนื่อยอ่อนและเริ่มท้อใจ สงสัยจะไม่ได้แต่งงานเสีย กระมัง และตัวเองก็ไม่ทราบคำตอบเหมือนกันว่าจะตอบอย่างไรจึงถูก ขณะนั้นเองก็มีหญิงงามนางหนึ่งเดินผ่านมา ลูกชายเศรษฐีเลยลุ่มเข้าไปถามโดยไม่หวังผลมากนัก หญิงนางนั้นฉลาด มีน้ำใจดีและรู้จักการครองเรือนเพราะได้รับการอบรมสั่งสอนมากก็ตอบว่า **“ให้เอาปลาตัดเป็นท่อนๆ หลายๆ ท่อนแล้วเอาท่อนหนึ่งไปให้บ้านป่า อีกท่อนหนึ่งให้ บ้านอา บ้านเพื่อน บ้านที่ แจกจ่ายกันไปเราผิวเมียกินท่อนเดียวพอ โดยวิธีนี้ปลาทัวนั้นจะช่วยเราได้กินตลอดปี”** ลูกเศรษฐีได้นำความไปบอกพ่อเมื่อท่านเศรษฐีได้ยินคำตอบก็ประหม่อมือหวัระด้วยความดีใจ ตกหลงหญิงนางนี้สอบผ่านและได้เป็นลูกสะใภ้เศรษฐี

ปลาท่อนเดียวที่ถูกส่งแก่บ้านคนอื่นๆ นั้นมันเป็นของดี ที่คอยเตือนสติคนนั้นให้นึกถึงคนให้แล้วอยากจะทำดีแล้วผลที่สุดก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะแต่ละบ้านก็นำหมู ไก่ เนื้อ กลับมาให้ลูกเศรษฐีและเมียได้กินตลอดปี

2. ชิ้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนอง (15 นาที)

2.1 ครูให้นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น ต่อจากนั้นนักเรียนร่วมกัน ช่วยกันสรุปผลดีของการแบ่งปันแล้วเขียนลงบนกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้ พร้อมกับส่งตัวแทนออกนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2.2 ครูสรุปเน้นเพื่อสร้างความตระหนักว่า การให้นั้นเป็นสิ่งที่ดีที่น่าทำจริง ๆ เพราะผลของการที่เราแบ่งปันให้ผู้อื่นนั้น ถ้าดูกันให้สุดต้นสุดปลายแล้วก็คือให้ตัวเรานั้นเอง คล้าย ๆ กับเราให้น้ำ ให้น้ำไปต้นไม้อีกต่อไปต้นไม้อีกจะให้ดอกให้ผลแก่เรา และผลที่ได้จะงอกงามขึ้น

อีกเป็นทวีคูณ ดังคำกล่าวที่ว่า “คนโง่ไม่แบ่งปันใครเพราะกลัวจน แต่เพราะกลัวจนคนฉลาดจึงแบ่งปัน”

3. ชั้นมโนทัศน์เชิงนามธรรม (15 นาที)

3.1 ครูซักถามนักเรียนด้วยคำถามดังต่อไปนี้

3.2 เคยมีเพื่อนมาปรับทุกข์กับนักเรียนบ้างหรือไม่ ถ้าเคยให้เล่าเหตุการณ์

3.3 ถ้าเพื่อนมีความทุกข์ เช่น ไม่สบายใจ นักเรียนมีเทคนิควิธีการช่วยเหลือให้

เพื่อนสบายใจได้อย่างไร

3.4 ถ้านักเรียนมีความทุกข์ใจจะปรึกษาเพื่อน จะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะอย่างไร

3.5 นักเรียนวิเคราะห์ว่าการช่วยเหลือผู้อื่น โดยการให้คำปรึกษานักเรียนใช้

หลักธรรมเรื่องใด เพราะเหตุใด

4. ชั้นทดลองลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ (45 นาที)

4.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3 คน ตามความสมัครใจ

4.2 ครูนักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2.1 เรื่อง การให้คำปรึกษา

4.3 ครูแจกใบงานที่ 2.1 ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามคำสั่งในใบงาน เรื่อง บทบาท

สมมุติ การให้คำปรึกษา

4.4 ให้นักเรียนที่เป็นผู้ผู้สังเกตการณ์สรุปสิ่งที่สังเกตได้ออกมารายงานหน้าชั้น

4.5 ผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา บอกความรู้สึกของการเป็นผู้ให้

คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา

4.6 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปตามแนวทางดังต่อไปนี้

เมื่อบุคคลมีปัญหาจะส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนมี

ผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง การช่วยเหลือบุคคลใกล้ชิดให้มีภาวะอารมณ์ปกติ ลดความกดดันทางอารมณ์เป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะผู้ที่กำลังมีปัญหา มักคาดหวังความช่วยเหลือ ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจจากบุคคลใกล้ชิด การช่วยเหลือในลักษณะนี้ อาจไม่ใช่การร้องขอโดยตรงการรู้จักสังเกตอากัปกริยา การเข้าไปพูดคุยและแสดงท่าทีที่อบอุ่น จะช่วยปรับอารมณ์ของผู้กำลังมีทุกข์ให้ผ่อนคลายลงได้ และแก้ไขปัญหามีเหตุผลต่อไป ทั้งนี้ผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและสร้างเสริมกำลังใจ ให้ความจริงใจกับเพื่อนๆ นั้นเป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งต้องยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเรื่องพรหมวิหาร 4 ได้แก่

1. เมตตา คือ ความปรารถนาดี

2. กรุณา คือ ความอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

3. มุทิตา คือ พลอยยินดีกับผู้อื่นเมื่อเขาประสบความสำเร็จ

4. อุเบกขา คือ การวางเฉยเมื่อมีเหตุสมควร

ถ้าโลกขาดความเมตตา กรุณาก็จะเกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย ถ้าลูกไม่ได้รับความเมตตาเสียสละจากพ่อแม่คงไม่อาจมีชีวิตรอดได้ ญาติพี่น้องหรือเพื่อนถ้าไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็ยากที่จะสร้างความเจริญได้ เมตตา กรุณา เป็นคุณธรรมที่จะช่วยป้องกันมิให้เกิดความริษยา แก่งแย่ง ชิงดี ทำลายล้างซึ่งกันและกัน เมื่อนักเรียนให้คำปรึกษาเพื่อนไปแล้ว เพื่อนหมด

ทุกข์ มีความสุข เราก็นิยมดีกับความสุขที่เพื่อนได้รับในการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรสร้างสัมพันธภาพที่ดี รับฟังเรื่องราวและอารมณ์ ความรู้สึกของเพื่อน พยายามรักษาอารมณ์ของตนเองให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวตามอารมณ์ของผู้รับคำปรึกษาสามารถสรุปเนื้อหาสาระและความรู้สึกของเพื่อนได้ พร้อมให้กำลังใจ และร่วมกันวางแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับเพื่อน เพื่อให้เพื่อนเกิดความสบายใจ มีสติปัญญาในการแก้ปัญหาได้

สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องการให้ทานคือความสุข
2. ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่องการให้คำปรึกษา
3. ใบงานที่ 1.1 บทบาทสมมุติการให้คำปรึกษา
4. ใบงานที่ 1.2 แบบบันทึกการให้คำปรึกษา

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ซักถามขณะบรรยายและหลังการบรรยาย	1. คำถามตามเนื้อหา	ตอบถูก-ผิด
2. สังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์	2. แบบประเมินพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เขียนบันทึกการแสดงความคิดเห็นอาหาร	3. แบบบันทึกการให้คำปรึกษา	ตรวจผลงาน

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

ใบความรู้ที่ 1.1	การให้ทานคือความสุข
------------------	---------------------

ทาน หมายถึง การให้หรือการให้ปัน คือการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน เพราะการให้โดยหวังผลตอบแทน ถือว่าไม่เป็นการให้ที่แท้จริง ประเภทของการให้ มีสองประเภทคือ

1. ให้สิ่งของ หรือเรียกว่า อามิสทาน เป็นสิ่งที่หยิบจับได้เป็นรูปธรรม การให้โดยไม่เจาะจงผู้รับจะได้านิสงส์มากกว่าระบุดัวบุคคล เนื่องจากไม่หวังผลตอบแทน เช่นการบริจาคเงินสร้างวัด สร้างโรงเรียน การใส่บาตรโดยไม่เจาะจงรูป
2. ความรู้ หรือที่เรียกว่า ธรรมทาน เช่น การแนะนำสั่งสอนให้เป็นคนดี การที่พระสอนธรรมะให้กับประชาชน ครูให้ความรู้กับนักเรียนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน รวมถึงการให้กำลังใจ และให้คำปรึกษา เป็นต้น

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

ใบความรู้ที่ 1.2	เรื่องการให้คำปรึกษา
------------------	----------------------

การให้คำปรึกษา คือ การช่วยเหลือบุคคลที่มีความคับข้องใจในปัญหาต่าง ๆ ได้เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และหาทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเองได้ ในการให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้เทคนิควิธีการบางอย่างที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้การให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จ คือ ผู้รับคำปรึกษา ลดความกดดันทางอารมณ์ เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และหาทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเอง

เทคนิคที่ใช้ในการให้คำปรึกษา ได้แก่

- 1. การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น** เป็นมิตร เชื่อมมั่น จริงใจ ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น คำพูด ที่แสดงความเอื้ออาทร น้ำเสียงที่อ่อนโยนกิริยาท่าทางที่อบอุ่น เช่น จับมือ โอบไหล่ ตั้งใจฟัง พยักหน้า และรักษาความลับ เป็นต้น
- 2. การยอมรับ** มิใช่การเห็นด้วยเสมอไป แต่หมายถึงการยอมรับให้เกียรติในความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ของผู้รับคำปรึกษาว่าอยู่ในภาวะกดดัน และยอมรับในความเป็นตัวของเขาโดยปราศจากเงื่อนไข
- 3. การให้คำถามปลายเปิด** เพื่อให้แสดงอารมณ์เต็มที่ และผ่อนคลายลงในที่สุด เมื่อได้แสดงออก โดยระบายอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ที่คับข้องใจออกมา อาทิเช่นเธอเล่าเรื่องที่ไม่สบายใจเมื่อวานให้เธอฟังซิ “มีเรื่องอะไรที่ทำให้เธอไม่สบายใจ” เป็นต้น
- 4. การฟัง** ผู้ให้คำปรึกษาควรฟังอย่างตั้งใจ เอาใจใส่กับคำพูดและท่าทางของผู้รับคำปรึกษาทั้งสาระและความรู้สึกที่แท้จริงของเขา เช่น ผู้รับคำปรึกษาเล่าว่า “อยากไปก็ไปเลยไปแล้วไม่ต้องกลับมา” ซึ่งสิ่งที่เขาไม่ได้บอกก็คือ แท้จริงเขาไม่ยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งไป นั่นคือ สิ่งที่เขาบอกกับสิ่งที่อยู่ในใจไม่ตรงกัน ซึ่งผู้ให้คำปรึกษา สามารถรับรู้ความรู้สึกและความคิดที่แท้จริงของเขาได้
- 5. การสังเกต** อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้รับคำปรึกษาโดยสังเกตจาก กิริยา ท่าทาง คำพูด แววตา และพยายามจับประเด็นที่สำคัญ อันเป็นปมของอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริง
- 6. การสะท้อนความรู้สึก** คือ อาการที่ผู้ให้คำปรึกษาบอกถึงการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้รับคำปรึกษา เพื่อสื่อสารให้เจ้าตัวรับทราบ ย้ำความมั่นใจ ว่าสื่อสารตรงกันหรือไม่ และตรวจสอบอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้รับคำปรึกษา เช่น ผู้รับคำปรึกษาพูดว่า “ฉันน้ำตาไหล เมื่อเขาเอาของขวัญมาคืน” ผู้ให้คำปรึกษาสะท้อนความรู้สึกว่า “เธอรู้สึกเสียใจที่เขาปฏิเสธของขวัญของเธอ” เป็นต้น
- 7. การให้กำลังใจ** ใช้ได้ทั้ง ภาษาพูด ท่าทาง น้ำเสียง โดยเสนอแนวคิดในทางบวก ผู้ให้คำปรึกษา ควรพยายามหลีกเลี่ยงไม่สอดแทรกเรื่องของตนมาปะปนกับผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาต้องพยายามรักษาอารมณ์ของตนให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวตามอารมณ์ของผู้รับคำปรึกษา เช่น ผู้รับคำปรึกษา ร้องไห้ ก็ร้องไห้ตาม โกรธก็โกรธตาม เป็นต้น ควรเสนอ

ทางเลือกหลายๆ ทางให้ผู้รับคำปรึกษาได้หยุดคิดและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และไม่ควรตัดสินใจแทนผู้รับคำปรึกษา เช่น “ฉันไม่รู้ว่าจะเลิกคบกับเขาดีไหม” ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรพูดว่า “เลิกคบไปเลย คนเลวๆ แบบนั้น” เพราะนั่นคือการตัดสินใจแทนคนอื่น ควรใช้คำพูดที่ให้กำลังใจได้แก่ ฉันสนใจว่าเธอทำได้นะ ไม่มีใครหรอกไม่เคยทำผิด ค่อยๆ คิดนะไม่จำเป็นต้องตัดสินใจตอนนี้ก็ได้ เรื่องมันยังอีกนาน กังวลไปทำไม เป็นต้น

8. การผ่อนคลาย อาจใช้กิริยาท่าทาง คำพูด น้ำเสียง เพื่อตรวจสอบอารมณ์ของผู้รับคำปรึกษา ว่าเข้าสู่ภาวะปกติหรือไม่ เช่น ถามว่า...ตอนนี้เธอรู้สึกอย่างไร...ผ่อนคลายไหม...และสบายใจไหม... เป็นต้น

9. การติดตามผลประเมินผล ผู้ให้คำปรึกษาประเมินตนเอง ประเมินผู้รับคำปรึกษาว่าเขาผ่อนคลาย เป็นปกติหรือไม่ ประเมินอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ประเมินความสำเร็จของการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป และเพื่อประเมินสถานการณ์ว่าควรให้การช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาต่อไป และเพื่อประเมินสถานการณ์ว่าควรให้การช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาต่อไป หรือต้องปรับเปลี่ยนวิธีการช่วยเหลือหรือควรยุติการให้คำปรึกษา

10. การยุติการให้คำปรึกษา เมื่อผู้รับคำปรึกษาอยู่ในภาวะปกติดีแล้วสามารถจัดการกับตนเองและปัญหาของตนเองได้ ผู้ให้คำปรึกษาก็ควรยุติการให้คำปรึกษาและไม่ควรก้าวล่วงเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการและไม่ควรสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาผูกติดอยู่กับผู้ให้คำปรึกษาตลอดไป เพราะการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองพึ่งพาตนเองได้ เป็นสิ่งที่ควรกระทำและการรักษาความลับของผู้รับคำปรึกษาเป็นจรรยาบรรณที่สำคัญที่สุด

ใบงานที่ 1.1 บทบาทสมมุติการให้คำปรึกษา

คำชี้แจง

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน 1 ใน 3 เป็นผู้สังเกตการณ์อีก 2 คน เป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา
2. ผู้รับคำปรึกษายกสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของตน เล่าให้ผู้ให้คำปรึกษาฟัง เพื่อให้ช่วยคลี่คลายความคับข้องใจ
3. ผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิควิธีการในใบความรู้กับผู้รับคำปรึกษาจนเสร็จสิ้นกระบวนการ คือ สามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกผ่อนคลาย มีภาวะอารมณ์เป็นปกติ
4. ผู้สังเกตการณ์ จดบันทึกเกี่ยวกับกิริยา การสื่อสารของผู้ให้คำปรึกษาและคำรับปรึกษาว่ามีรายละเอียดอย่างไร ประสบความสำเร็จหรือไม่ เพราะเหตุใด ผู้ให้คำปรึกษาให้เทคนิควิธีการได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ เรื่องราว บุคคลหรือไม่ เพราะเหตุใด และอภิปรายสรุป
5. แต่ละกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติงานตามแบบรายงาน

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ใบงานที่ 1.2 แบบบันทึกการให้คำปรึกษา

1. ชื่อกิจกรรม .....
2. ชื่อกลุ่ม .....
3. รายชื่อสมาชิก
  - 1 .....
  - 2 .....
  - 3 .....
4. ข้อมูลที่สังเกตเห็นได้ .....
     ผู้ให้คำปรึกษา .....
- ผู้รับคำปรึกษา .....
5. สิ่งที่นักเรียนได้จากการปฏิบัติกิจกรรมนี้ .....

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ที่	รายการพฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ ปรับปรุง
		ดี	ปาน กลาง	พอใช้	
1	มีการปรึกษาและวางแผนร่วมกันก่อนทำงาน				
2	มีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสมและสมาชิก ทำหน้าที่ทุกคน				
3	มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน				
4	มีการให้ความช่วยเหลือกัน				
5	ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด				
6	ผลงานเสร็จทันตามกำหนดเวลา				
7	ผลงานแสดงถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
8	ผลงานแสดงถึงการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้				
9	สามารถให้คำแนะนำกลุ่มอื่นได้				
10	มีหลักฐานการศึกษาข้อมูลชัดเจน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
	ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
พฤติกรรมที่ชัดเจน ถือว่า ดี = 3 คะแนน	22.6-30	ดี
พฤติกรรมเทียบเท่าคนทั่วไป ถือว่า ปานกลาง = 2 คะแนน	15.1-22.5	ปานกลาง
พฤติกรรมต่ำกว่าคนทั่วไป ถือว่า พอใช้ = 1 คะแนน	7.6-15	พอใช้
ไม่ปฏิบัติ ถือว่า ต้องปรับปรุง = 0 คะแนน	0-7.5	ปรับปรุง

กิจกรรมความสะอาดคือความสุข

สาระสำคัญ

ขยะ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค และหรืออีกทางหนึ่งเป็นแหล่งที่จะก่อเกิดรายได้ เพราะวัสดุสิ่งของต่างๆ ที่เราใช้แล้วบางอย่างถ้าเราสามารถนำมาแปรรูปเป็นสิ่งของเครื่องใช้อย่างอื่นได้ ดังนั้นเราจะต้องร่วมกันหาวิธีการนำขยะบางส่วนมาทำให้เกิดประโยชน์ เพื่อกำจัดขยะบางส่วนให้หมดไปซึ่งจะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยอยู่และสวยงาม

วัตถุประสงค์ทั่วไป

นักเรียนมีทักษะการสำรวจ การสังเกต การคิดแก้ปัญหาและการเห็นความสำคัญของตนเองต่อการมีส่วนร่วมในการร่วมแก้ปัญหากับชุมชน ตลอดจนถึงความตระหนักต่อคำว่า

Recycle, Reduce และ Reuse

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. สามารถอธิบายความสำคัญและมีความตระหนักต่อการปฏิบัติตนต่อขยะซึ่งมีผลต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมได้
2. สามารถวิเคราะห์และสรุปเป็นข้อปฏิบัติตนเกี่ยวกับการจัดการขยะสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธีได้
3. สามารถปฏิบัติตนในการเปลี่ยนขยะให้เกิดประโยชน์โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้

เนื้อหา

Recycle, Reduce และ Reuse

กิจกรรมการฝึกอบรม

1. ขึ้นสร้างประสบการณ์ (15 นาที)
  - 1.1 ให้นักเรียนดู วิดีทัศน์ สถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดสวยงามและสถานที่ที่มีแหล่งเสื่อมโทรม
  - 1.2 ครูให้นักเรียนเล่นเกม แล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยใช้กลุ่มบ้านเป็นเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมในชุมชนได้สะดวก
2. ขึ้นสังเกตปฏิริยาตอบสนอง (15 นาที)
  - 2.1 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายหาข้อสรุปตามประเด็นต่อไปนี้โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้
    - 2.1.1 ทำไมคนชอบทิ้งขยะ
    - 2.1.2 ขยะที่ทิ้งลงไปตามที่ต่าง ๆ นั้นจะมีผลสะท้อนกลับสู่ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และตัวเราในด้านใดบ้าง

2.1.3 เราจะช่วยกันทำอย่างไรจึงจะให้คนทิ้งขยะถูกที่ (ถังขยะ)

2.1.4 เราจะมึวิธีการใดที่ใช้สิ่งใดแล้วสามารถเก็บมาปรับปรุงใช้ได้

อย่างสะดวกอีก

3. ชั้นมโนทัศน์เชิงนามธรรม (25 นาที)

3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกไปทำกิจกรรมสำรวจขยะเก็บขยะ
และทำการคัดแยกประเภทขยะใส่ในภาชนะที่จัดไว้ให้เหมาะสม

3.2 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าใบงานที่ 1.1 เกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคล
หรือนักประดิษฐ์ และสิ่งประดิษฐ์ที่นำขยะที่ใช้แล้วนำมาทำใหม่ให้เกิดประโยชน์
โดยเขียนในประเด็นที่ศึกษา

3.2.1 ใช้วัสดุอะไร

3.2.2 เป็นสิ่งประดิษฐ์อะไร

3.2.3 ใช้ประโยชน์ในเรื่องใด

สรุปด้วยข้อความร้อยแก้ว แล้ววาดภาพประกอบเขียนลงในกระดาษรูปแผ่นใหญ่

4. ชั้นทดลองลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ (35 นาที)

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการทำงานเกี่ยวกับเรื่องขยะที่อยู่ในกองขยะนำ
กลับมาทำให้เกิดประโยชน์

สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

1. วิดีทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2. กระดาษรูป

3. สีเมจิก

4. ใบงานที่ 1.1 หนูทำได้

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ซักถามขณะบรรยาย และหลังการบรรยาย	1. คำถามในกิจกรรม	ตอบถูก-ผิด
2. สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม ในการปฏิบัติงาน	2. แบบสังเกตพฤติกรรมการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
3. ตรวจสอบผลงาน	3. เขียนรายงานการทำ กิจกรรม	

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

ใบงานที่ 1.1 หนูทำได้

คำชี้แจง : ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดสิ่งประดิษฐ์จากการเอานำขยะที่ใช้แล้วนำมาทำใหม่ให้เกิดประโยชน์

ชื่อสิ่งประดิษฐ์ .....

ประเภทวัสดุที่ใช้	วิธีการทำ	ประโยชน์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ที่	รายการพฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ			ไม่ปฏิบัติ ปรับปรุง
		ดี	ปานกลาง	พอใช้	
1	มีการปรึกษาและวางแผนร่วมกันก่อนทำงาน				
2	มีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสมและสมาชิกทำหน้าที่ทุกคน				
3	มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน				
4	มีการให้ความช่วยเหลือกัน				
5	ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด				
6	ผลงานเสร็จทันตามกำหนดเวลา				
7	ผลงานแสดงถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
8	ผลงานแสดงถึงการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้				
9	สามารถให้คำแนะนำกลุ่มอื่นได้				
10	มีหลักฐานการศึกษาข้อมูลชัดเจน				

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
	ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
พฤติกรรมที่ชัดเจน ถือว่า ดี = 3 คะแนน	22.6-30	ดี
พฤติกรรมเทียบเท่าคนทั่วไป ถือว่า ปานกลาง = 2 คะแนน	15.1-22.5	ปานกลาง
พฤติกรรมต่ำกว่าคนทั่วไป ถือว่า พอใช้ = 1 คะแนน	7.6-15	พอใช้
ไม่ปฏิบัติ ถือว่า ต้องปรับปรุง = 0 คะแนน	0-7.5	ปรับปรุง

กิจกรรมคนดีของชุมชน

สาระสำคัญ

เยาวชนที่ดีของชาติ ควรประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักการพัฒนาตนเอง และร่วมมือกันพัฒนาสังคมย่อมส่งผลทำให้ประเทศชาตินั้นมีความเจริญรุ่งเรืองไปในวิถีทางที่เหมาะสม ตลอดจนการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เยาวชนคนดีที่นั้นต้องมีความประพฤติดี 5 ประการคือ คิดดี พูดดี ทำดี คบเพื่อนที่ดี และไปสู่สถานที่ดีเพื่อการมีชีวิตที่ดีมีความสุขอย่างมีคุณภาพ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. สามารถอธิบาย ความหมาย วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ และเกิดความตระหนักใน ความสำคัญของการพัฒนาตนเองเป็นเยาวชนที่ดีและมีคุณภาพของชุมชนได้
2. สามารถเสนอแนวทางการปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีของชุมชนได้
3. สามารถประพฤติหรือการปฏิบัติตนเป็นเยาวชน 5 ดีของชุมชนได้

เนื้อหา

1. ความหมายของเยาวชนที่ดี
2. 5 ดีเพื่อชีวิตเพื่อการปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีของชุมชน

กิจกรรมการฝึกอบรม

ครูให้นักเรียนเล่น “เกม จ๊ะเอ๋” เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้นักเรียนที่เข้ารับการ ฝึกอบรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (15 นาที)
  - 1.1 ครูเกริ่นนำ ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเป็น เยาวชนที่ดีของชุมชน และให้ดูวิดีโอที่เกี่ยวกับ ตัวอย่างเยาวชนดีเด่นระดับประเทศ
  - 1.2 ครูให้นักเรียนอาสาบอกชื่อบุคคลที่รู้จัก และให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นเยาวชนดีเด่น คนตัวอย่าง บุคคลดีเด่น ที่นักเรียนรู้จัก มาสัก 3 คน
  - 1.3 ครูซักถามความคิดเห็นของนักเรียนว่าเพราะเหตุใดจึงคิดว่าบุคคลนั้นจึงได้รับการยกย่องแล้วสรุปร่วมกันว่าเขาเป็นผู้ประพฤติดีและทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม และช่วยกันสรุปความหมายของเยาวชนที่ดีของชุมชน

2. ชั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (15 นาที)

2.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาใบงานที่ 1.1 เรื่อง เยาวชนคนดี กิจกรรมความดีต่างๆ ของเยาวชนและร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะของบุคคลที่จัดได้ว่าเป็นเยาวชนที่ดีจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

2.2 ให้ร่วมกันสรุปเป็น Mind Mapping ว่าเยาวชนที่ดีมีหน้าที่ 4 ประการคือ รักชาติ เคารพศาสนา เทิดทูนพระมหากษัตริย์ และขจัดอบายมุขทั้งปวง ใบงานที่ 1.1

3. ชั้นมโนทัศน์เชิงนามธรรม (25 นาที)

3.1 ครูอธิบายให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลัก 5 ดีเพื่อชีวิตและครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้

- คิดดี คือ การคิดอย่างไร และ คิดอย่างไรจึงจัดได้ว่าเป็นคนที่คิดดี

3.2 ครูเล่านิทานเรื่อง คนหัวล้านบ้ายอ เสร็จแล้วครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการทำความดีมาสัก 3-4 ตัวอย่าง ต่อจากนั้นครูอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบในการคบเพื่อนดี

3.3 ครูให้นักเรียนศึกษาสถานที่ที่ต่างกััน ภาพที่หนึ่งเป็นสถานที่คนไปสู่ความเจริญ เช่น วัด และภาพที่สองเป็นสถานที่แหล่งการพนันมั่วสุม สถานบันเทิง คนไปสู่ความเสื่อม แล้วให้นักเรียนเลือกว่าชอบภาพไหนและบอกเหตุผล

3.4 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า บุคคลที่คิดดี พูดดี ทำดี คบเพื่อนดี และไปสู่สถานที่ดีนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคมอย่างไร

4. ชั้นทดลองลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ (35 นาที)

4.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-7 คน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวิเคราะห์แนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองตามใบงานที่ 6.1 เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลัก 5 ดี เพื่อการพัฒนาตนเองแล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและสรุปลงในใบงานและสุ่มตัวแทนกลุ่มออกมารายงานหน้าชั้น และให้กลุ่มอื่นที่มีผลงานที่แตกต่างออกไปเสนอผลงานเพิ่มเติม

4.2 นักเรียนวางแผนการพัฒนาตนเองโดยการเลือกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตนเองตามข้อที่คิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้ โดยเขียนลงในใบงานที่ 1.2 เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อพัฒนา

4.3 นักเรียนหาเพื่อนที่พอใจแล้วจับคู่สัญญากัน นำใบงานที่ 1.3 ได้เขียนไว้ แลกเปลี่ยนกันตรวจและขอคำแนะนำจากคู่สัญญาเพิ่มเติม

4.4 คู่สัญญากำหนดแนวปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบซึ่งกันและกัน เช่นนัดหมาย เวลา เพื่อประเมินผลการปฏิบัติ ให้คำแนะนำการปฏิบัติซึ่งกันและกันและ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

4.5 ให้ทำใบงาน ตอนที่ 2 ให้คู่สัญญานัดหมายประเมินผู้ ซึ่งกันและกันทุกสัปดาห์ แล้วนำเสนอผลการประเมินให้คุณครูรับทราบ เพื่อแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจ

4.6 ให้ทุกคนร่วมกันอภิปรายสรุปได้ว่า การคิดดีทำดีจะส่งผลดีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

4.7 คู่สัญญาและครู กำหนดเวลาที่ตกลงกัน ตามความประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตนเอง ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง

4.8 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 10 คนปฏิญาณตนร่วมกันว่าจะปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีของชุมชนและสังคมประเทศชาติด้วยการ คิดดี พูดดี ทำดี คบเพื่อนดี และไปสู่สถานที่ดี

สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้

1. วิดีทัศน์ และตัวอย่างของเยาวชนดีเด่นของชาติ
2. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องเยาวชนคนดี
3. ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง 5 ดีเพื่อชีวิต
4. ใบความรู้ที่ 1.3 เพลงเราสู้
5. ใบงานที่ 1.1
6. ใบงานที่ 1.2 แนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง
7. ใบงานที่ 1.3 สัญญากับตนเอง

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ซักถามขณะบรรยายและหลังการบรรยาย	1. คำถามตามเนื้อหา	ตอบถูก-ผิด
2. สังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม	2. แบบประเมินพฤติกรรม	ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุงผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
3. ตรวจสอบผลงาน	3. ใบงาน	

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

ใบความรู้ที่ 1.1	เรื่อง“เยาวชนคนดี”
------------------	--------------------

ความหมายของคำว่า “เยาวชน” มี 2 ความหมาย

1. ความหมายตามพจนานุกรม ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของเยาวชนไว้ว่า เยาวชน คือ “บุคคลอายุ 14 ปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์” (ราชบัณฑิตยสถาน 2525, หน้า 679)

2. ความหมายตามธรรม ความหมายของคำว่า “เยาวชน” ตามธรรมคือ คนหนุ่ม คนสาว ที่ประกอบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม

ดังนั้นถ้านักเรียนปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 4 ประการ ที่กล่าวมานี้ได้จะเป็นที่รักของทุกคน เป็นบุคคลน่าคบหาสมาคมด้วย ถ้าประเทศชาติมีบุคคลเช่นนี้จำนวนมาก ประเทศชาติจะสงบสุขและจะเจริญรุ่งเรือง มีคำกล่าวต่อไปนี้

อยู่บ้าน ช่วยงานพ่อแม่ เป็นลูกที่ดีแท้ พ่อแม่ก็ชื่นใจ
 อยู่บ้าน ไม่ช่วยงานพ่อแม่ เป็นลูกที่แย่ พ่อแม่ก็เศร้าใจ
 อยู่โรงเรียน เชื่อฟังคุณครู เราได้ความรู้ คุณครูก็ชื่นใจ
 อยู่โรงเรียน ไม่เชื่อฟังคุณครู เราขาดความรู้ คุณครูก็เศร้าใจ
 อยู่ประเทศไทย ต้องเคารพพระ เรามีธรรมะ พระก็ชื่นใจ
 อยู่ประเทศ ไม่เคารพพระ เราขาดธรรมะ พระก็เศร้าใจ

ที่กล่าวมานี้คือสิ่งที่เยาวชนพึงปฏิบัติ พึงรักตัวเองและครอบครัว มีจิตเมตตา ให้ความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน เริ่มต้นตั้งแต่ในบ้านขยายออกไปรอบข้างออกไปยังชุมชน สังคม และประเทศชาติทุกคนก็มีความสุข

ใบความรู้ที่ 1.2	เรื่อง 5 ดีเพื่อชีวิต
------------------	-----------------------

พระธรรมโกศาจารย์ (หลวงปู่ปัญญาันทภิกขุ) บัดนี้ อายุ 90 กว่าปีแล้ว ท่านทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาตลอดและจะยังทำต่อไป ท่านได้นำธรรมที่เป็นแก่นของพระพุทธศาสนามาประมวลไว้ให้เยาวชนได้ประพฤติปฏิบัติ เรียกว่า 5 ดี เพื่อชีวิต คือ คิดดี พูดดี ทำดี คบเพื่อนดี ไปสู่สถานที่ดี

1. คิดดี คิดดีต้องมาก่อนสิ่งอื่น เพราะถ้าคิดดีก็จะทำดี คิดดีคือการคิดที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่คิดฆ่าใคร หรือคิดทำร้ายใคร ไม่อาฆาตพยาบาทจองเวร คิดที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นนักเรียนก็คิดที่จะเรียนหนังสือ คิดจะทำหนังสือทำให้สอบได้ เห็นเพื่อนได้ดีกว่าก็ไม่อิจฉา นักเรียนเมื่อคิดดีก็จะทำดี จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตทำให้เจริญรุ่งเรือง

2. พูดดี คำพูดเป็นสิ่งสำคัญ ก่อนพูดต้องมีสติ คิดให้ดีก่อนแล้วจึงพูด และพูดแต่สิ่งดี พูดดี คือไม่ประทุษร้ายผู้อื่นด้วยวาจา มี 4 อย่าง คือ พูดโกหก พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพื่อแฉอ คนบางคนตายเพราะพูด จึงมีคำสำนวนที่ว่า “ปลาหมอตายเพราะปาก” “พูดดีเป็นศรีแก่ปาก พูดมากปากมีสี” การพูดในมงคลสูตรว่า “สุภาสิตา จะยวาวจา เอตัมมัง คະละมุตตะมัง” แปลว่า กล่าววาวจาสุภาสิตเป็นมงคลยิ่ง

มีนิทานเรื่องหนึ่ง เรื่องตาหัวล้านบ้ายอ เรื่องมีอยู่ว่า มีชายคนหนึ่งไม่มีผม จึงเป็นคนใจน้อย รู้สึกว่าตนมีปมด้อย และขี้ระแวง ตาหัวล้านเลี้ยงวัวไว้คู่หนึ่ง วัวที่แก่เลี้ยงอ้วนพีดี จึงคิดจะขายวัวแต่ก็ขายไม่ได้สักที เพราะคนซื้อแต่ละรายทำให้แกคิดไม่อยากจะขาย เนื่องจากพูดไม่ประทับใจ ต่อมาชายหนุ่มคนหนึ่งพูดจาดี ชายหนุ่มพูดว่า “พ่อผมตกปอกไหลหน้าไล่เฉลิมทอง วัวทั้งสองนี้ท่านจะเอาเท่าไร” ตาหัวล้านจึงว่า “ลูกเอ๋ย ลูกกู เจ้าช่างพูดถูกหูว่าทั้งคู่พ่อยกให้” ชายหนุ่มคนนั้นจึงได้วัวฟรีไป แล้วจึงวัวเดินไปพบกับหญิงซึ่งเป็นลูกสาวของตาหัวล้าน หญิงสาวจำได้จึงถามว่า “จะเอาวัวของพ่อเข้าไปไหน” ชายหนุ่มตอบว่า “เออ วัวพ่อแก่ที่ไหน ฉันซื้อมาจากตาหัวล้านรูปชั้วบ้ายอ ที่กระต๊อบชายทุ่งโน้น พูดถูกใจเลยไม่เสียสักสตางค์” หญิงสาวจึงไปบอกพ่อ ตาหัวล้านได้ทราบความจากลูกกล่าวจึงโกรธว่า ต่อหน้าว่าหน้าไล่เฉลิมทอง ลับหลังว่าหัวล้านรูปชั้ว จึงคว่ำปากไปจะไล่แทงให้สมแค้น พอไปใกล้ชายหนุ่มก็ทัก “พ่อผมตกปอกหลัง รังละล้าละลั้งนี้จะไปทางไหน”

ตาหัวล้านได้ยินคำพูดที่ถูกต้องใจ จึงบอกว่า “ลูกเอ๋ย ลูกรัก พ่อเห็นเจ้าไม่มีปลุก เลยรีบวิ่งเอามาให้” ยกปลุกให้ชายหนุ่มไปอีก พอตาหัวล้านกลับถึงบ้านลูกสาวถามว่า “ไหนวัวละพ่อ” ตาหัวล้านตอบว่า “ก็เห็นมันดีนี่ลูก พุดจาเรียบร้อยก็เลยยกให้มัน แถมปลุกไปอีกเล่ม ” ลูกสาวเถียงว่า “ดีที่ไหน ก็ดีแต่ต่อหน้าละสิ ลับหลังแอบนินทา เหยียบย่ำ” พ่อจึงมีลูกสาวไปยืนรับเดินตามไป เจ้าหนุ่มก็มาทักอีก “พ่อผมตกปกเกล้า เดินจูงมือลูกสาวนี่พอจะไปไหน” ตาหัวล้านก็ตอบ “ลูกเอ๋ยลูกแก้ว พ่อว่ามันแก่แล้ว เลยเอาลูกสาวมายกให้” ชายหนุ่มเลยได้วัวฟรี ปลุกฟรี และได้เจ้าสาวฟรีอีกคน 😊

3. ทำดี เมื่อคิดดี พุทธดี ก็ทำดี ทำดี คือการทำบุญ ทำบุญคือการทำดี การทำดีมี 3 ทาง ดังนี้ ทานมัย ศีลมัย และภาวนามัย

การให้วัตถุสิ่งของ การให้อภัยการให้โอกาสในการทำความดีสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความดีด้วยกันทั้งนั้น การรักษาศีลของตนไม่ให้ต่างพร้อยความดีก็จะเกิดขึ้น การเจริญภาวนาเป็นการทำความดีที่สุดด้วยการหมั่นตรวจสอบตัวเอง พิจารณาตัวเอง มองตัวเอง จนมีสติอยู่กับตัวทำอะไรก็มีสติอยู่เสมอ เรียกว่าการทำดี และการทำความดีต้องทำทั้งสามระยะ คือ ก่อนทำ ต้องมีจิตใจที่บริสุทธิ์ ขณะทำก็มีจิตใจที่พร้อมที่จะทำ หลังทำก็มีจิตใจที่ไม่เสียดายวัตถุหรือสิ่งของที่ให้ไป

4. คบเพื่อนดี การคบเพื่อนดีเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะวัยรุ่นการคบเพื่อนดีสำคัญมากเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่เห็นเพื่อนสำคัญกว่าใครถ้าคบเพื่อนดีก็จะพากันทำความดี ถ้าคบเพื่อนชั่วก็จะชักชวนกันกระทำความชั่ว เพื่อนดีคือเพื่อนที่สามารถแนะนำเราไปทางที่ถูกต้องตั้งคำถามต่อไป

เพื่อนดี มีหนึ่ง ถึงจะน้อย ดีกว่าร้อยเพื่อนคิดริษยา

ถึงมีเกลื่อนดินหนอยด้วยราคา ยังดีกว่าน้ำเค็มในทะเล

“เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก” ดังนั้นจะคบเพื่อนต้องดูให้ดีว่าคนๆ นั้นเป็นอย่างไรคบหรือไม่เพื่อนดี เรียกว่า “กัลยาณมิตร” คือ คนที่พาเราทำสิ่งที่ดี พากันไปสู่ความเจริญ

5. ไปสู่สถานที่ดี สถานที่ดี หมายถึง สถานที่ที่มีบัณฑิตอยู่ บัณฑิตในที่นี้ไม่ใช่คนที่ได้รับปริญญา บัณฑิตคือคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม สถานที่ที่มีบัณฑิต ได้แก่ วัด สถานศึกษา บ้านที่มีคนที่มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมก็เป็นสถานที่ดี ฉะนั้นจึงสมควรชักชวนกันไปสู่สถานที่ดี

ใบความรู้ที่ 1.3

เพลงเราสู้

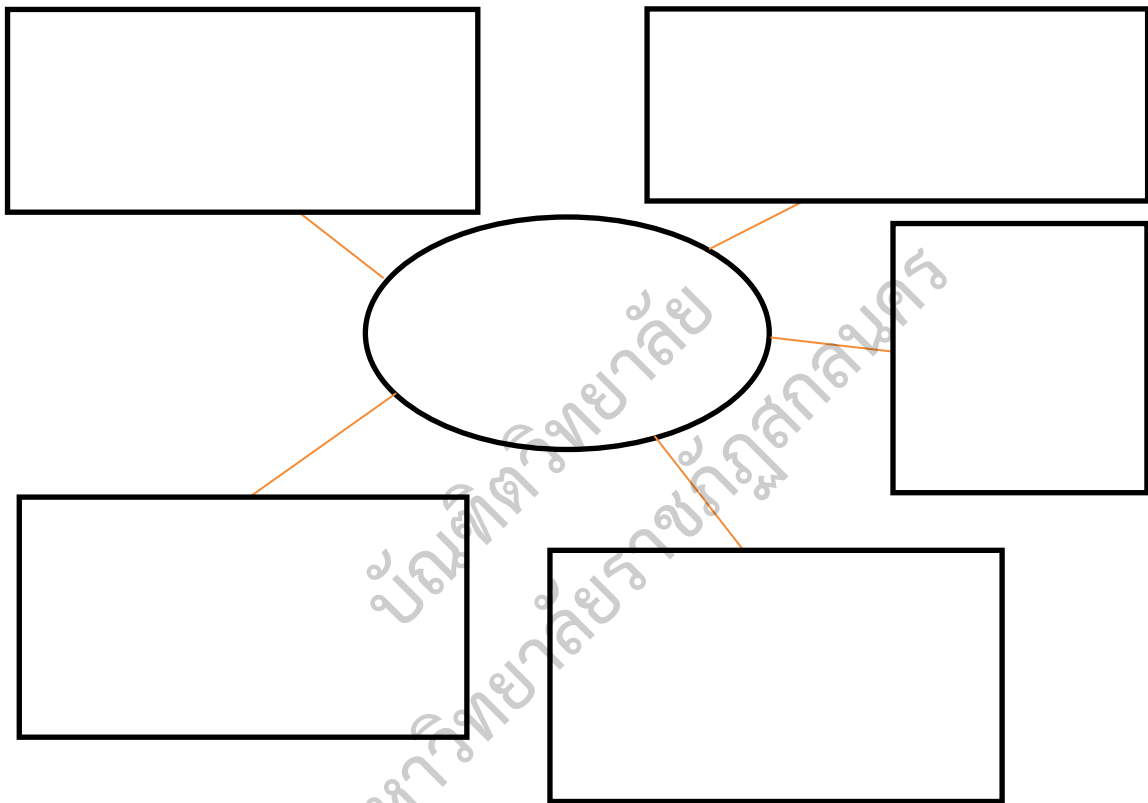
บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ
 เสียเลือดเสียเนื้อไม่ไขเบา
 ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า
 อนาคตจะต้องมีประเทศ
 ถึงชุม่าล้างโคตรก็ไม่หวั่น
 สู้ตรงนี้ สู้ที่นี่ สู้จนตาย
 บ้านเมืองเราเราต้องรักษา
 เกียรติศักดิ์ของเราเราเชิดชู

ปักบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า
 หน้าที่เรารักษาสืบไป
 จะต้องมีพสุธาอาศัย
 มียอมให้ผู้ใดมาทำลาย
 จะสู้กันไม่หลบหนีหาย
 ถึงเป็นคนสุดท้ายก็ลองดู
 อยากทำลายเชิญมาเราสู้
 เราสู้ไม่ถอยจนก้าวเดียว

บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

ใบงานที่ 1.1

คำชี้แจง : ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมความคิดและร่วมกันวางแผนออกแบบทำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ว่าอยากทำอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ภายในระยะเวลา 1 เดือน

ใบงานที่ 1.2 แนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง

คำชี้แจง : ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวิเคราะห์และหาแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองแล้วนำไปปฏิบัติจริง

การปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง	
<u>การพัฒนาตนเองทางกาย</u>	
1	.....
2	.....
3	.....
4	.....
<u>การพัฒนาตนเองทางจิตใจ</u>	
1	.....
2	.....
3	.....
4	.....
<u>การพัฒนาตนเองทางสติปัญญา</u>	
1	.....
2	.....
3	.....
4	.....

ใบงานที่ 1.3 สัญญากับตนเอง

สัปดาห์ที่.....วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ พร้อมทั้งบอกวิธีการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติให้เป็นไปตามความเหมาะสม

หลักการ พัฒนาตนเอง	การปฏิบัติ	ตัวอย่าง การปฏิบัติ	ผลจากการ ปฏิบัติ	เกณฑ์การตรวจสอบ		
				ดี	ปาน กลาง	ผ่าน
1. พัฒนา ทางกาย	1. รักษาสุขภาพ 2. .... 3.	1. ออกกำลังกาย ทุกวัน 2. .... 3.	1. ร่างกาย แข็งแรง 2. .... 3.			
2. พัฒนาจิตใจ	1. การเสียสละ 2. .... 3.	1. ช่วยเพื่อน ทำงาน 2. .... 3.	1. สบายใจ 2. .... 3.			
3. พัฒนา สติปัญญา	1. อ่านหนังสือ 2. .... 3.	1. เลือกอ่าน หนังสือที่มี ประโยชน์ 2. .... 3.	1. ผลการเรียน ดีขึ้น 2. .... 3.			

ลงชื่อ ..... ลงชื่อคู่สัญญา ..... ลงชื่อคุณครู .....

แบบสังเกตพฤติกรรมการเสี่ยสละต่อสังคม

คำชี้แจง : ให้คู่สัญญา / ครู สังเกตพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของผู้ถูกสังเกต โดยใช้
เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็น

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
		ดีมาก (5)	ดี (4)	ปาน กลาง (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1	มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
2	มีความสามัคคีต่อหมู่คณะ					
3	มีความรับผิดชอบ					
4	ยอมรับฟังความคิดเห็น					
5	มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม					
6	ตั้งใจพัฒนาการเรียน					
7	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง					
8	รู้จักคิดสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์					
9	รู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ อย่างมีเหตุผล					
10	วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีประสิทธิภาพ					
11	รักษาสุขภาพร่างกาย					
12	ขยันหมั่นเพียร					
13	งดเว้นอบายมุข					
14	มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่					
15	มีระเบียบวินัย					
รวม						
รวมทั้งสิ้น		..... คะแนน				

ลงชื่อ ..... ผู้สังเกต ลงชื่อ ..... ครูที่ปรึกษา

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน	61 – 75	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	46 – 60	หมายถึง	ดี
คะแนน	31 – 45	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนน	16 – 30	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	0 – 15	หมายถึง	ปรับปรุง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ชุดที่ 2 การเสียดลต่อสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

1. เยาวชนที่มีจิตอาสา หมายถึงข้อใด
  - ก. เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
  - ข. มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม
  - ค. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
  - ง. รักษาสมบัติของส่วนรวม
2. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะของความเป็นพลเมืองดี
  - ก. มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
  - ข. มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน
  - ค. มีจิตอาสา
  - ง. ยึดถือประโยชน์ของพวกพ้อง
3. คุณครูและนักเรียนในโรงเรียน ร่วมกันปลูกป่าในวันชาติ แสดงถึงการมีจิตอาสาในด้านใด
  - ก. อนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน
  - ข. สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - ค. รักษาสิ่งแวดล้อม
  - ง. รักษาสาธารณสมบัติ
4. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนข้อใดถือว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
  - ก. งดใช้เสียงในห้องสมุด
  - ข. ทิ้งขยะลงถังขยะ
  - ค. เป็นอาสาสมัครจราจร
  - ง. ข้ามถนนตรงทางม้าลาย
5. วินัยไปทำฝายกั้นน้ำเพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำร่วมกับชาวบ้านตามคำชักชวนของลุงที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นวินัยนักเรียนจะไปร่วมด้วย เพราะเหตุผลใด
  - ก. กลัวถูกตำหนิว่าไม่มีน้ำใจ
  - ข. ชาวบ้านและตนเองจะมีน้ำใช้ตลอด
  - ค. เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของหมู่บ้าน
  - ง. เป็นหลานของผู้นำชุมชนต้องปฏิบัติเป็นตัวอย่าง
6. กลมชอบเปิดอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนในวิชาต่าง ๆ อยู่เสมอ การกระทำของกลมสอดคล้องกับหน้าที่ของเยาวชนในเรื่องใด
  - ก. ใฝ่เรียนรู้
  - ข. มีจิตสาธารณะ
  - ค. มีระเบียบวินัย
  - ง. ขยันหมั่นเพียร

7. บุชกรไปโรงเรียนทันเวลาเช้าแถวเคารพธงชาติทุกวันและถ้าลืมปากกาหรืออุปกรณ์การเรียน เธอจะขอยืมจากเพื่อน การกระทำของบุชกรแสดงถึงการปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีในข้อใด
- มีความสะอาด มีระเบียบวินัย
  - มีความรับผิดชอบ มีความสะอาด
  - มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย
  - มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต
8. ชมรม “รักโรงเรียน” พากันลอกคลองข้างโรงเรียน เพื่อนำขยะออกไปทิ้งในลำธาร ส่งผลให้คลองไม่ตื้นเขิน การกระทำดังกล่าวสอดคล้องกับข้อใด
- มีระเบียบวินัย
  - มีคุณธรรมจริยธรรม
  - รักษาสาธารณสุขสมบัติ
  - อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
9. การกระทำในข้อใด ที่แสดงว่า เป็นผู้มีจิตอาสา
- อันไปชมคอนเสิร์ตกับเพื่อน
  - เอ่ตั้งใจฟังบทวิเคราะห์ข่าวสังคม
  - ก๊วกซักเสื้อผ้าและทำงานบ้านทุกวัน
  - ต่อมไปช่วยโรงเรียนปลูกต้นไม้รอบโรงเรียน
10. การกระทำในข้อใด แสดงถึงการเคารพศักดิ์ศรีการเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
- ก้องพูดจากับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความสุภาพ
  - เกียรติแจกเงินขอทานมากกว่าให้ลูกจ้างในบ้าน
  - แก้วประกาศให้ผู้ร่วมงานทุกคนเคารพผู้จัดการบริษัท
  - กล้าประกาศให้ทุกคนในบริษัทรู้ถึงความบกพร่องในการทำงานของมาโนช

เฉลย ชุดที่ 2

1. ข   2. ง   3. ค   4. ค   5. ค   6. ก   7. ง   8. ง   9. ง   10. ก

ชุดฝึกอบรมที่ 3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ประกอบด้วย

3.1 กิจกรรมร่วมมือร่วมใจ

3.2 กิจกรรมสร้างวินัยสร้างจิตอาสา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

กิจกรรมร่วมมือร่วมใจ

สาระสำคัญ

การตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองลาวเป็นการสร้างเสริมให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาสังคมตลอดถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมและวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของคนในสังคมและสังคมโลก

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในการร่วมมือกันพัฒนาชาติและสามารถเลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาปรับใช้กับวัฒนธรรมลาวได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. มีความรู้ ความเข้าใจและเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของพลเมือง และวัฒนธรรมลาวได้
2. สามารถระบุและเสนอแนวทางในการร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพและร่วมแก้ปัญหาสังคมและวัฒนธรรมได้
3. สามารถปฏิบัติตนในการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของสังคมและการเลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ให้นักเรียนเล่นเกมที่สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือกัน เช่น เกมเกลียวเชือกสัมพันธ์ (ใบความรู้ที่ 1.1) จับมือเพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-7 คน แล้วร่วมกันอภิปรายข้อคิดเห็นที่ได้จากการเล่นเกมพร้อมกับยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำประโยชน์ให้ส่วนรวมแก่ประโยชน์ส่วนรวม

1. ขึ้นสร้างเสริมประสบการณ์ (15 นาที)
  - 1.1 ให้นักเรียนดู วิดีทัศน์เกี่ยวกับภาพเหตุการณ์การชุมนุมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศต่างประเทศ
  - 1.2 นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อในใบงานที่ 1.1 เรื่อง ประโยชน์ส่วนรวม ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มแล้วร่วมกันสรุปความสำคัญที่ทุกคนต้องร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม
2. ขึ้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (15 นาที)
  - 2.1 ครูให้นักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงการรู้จักสามัคคีในห้องเรียน ชุมชน และครอบครัว ตามหัวข้อและบันทึกผลการดำเนินงาน ลงในใบงานที่ 1.2 เรื่อง รู้จักสามัคคี แล้วหาอาสาสมัครออกนำเสนอหน้าชั้นเรียน
  - 2.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีของชุมชนและประเทศชาติในเรื่องของการร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคล

คนในชุมชน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และนำไปสู่การพัฒนาชาติ

3. ชั้นมโนทัศน์เชิงนามธรรม (25 นาที)

3.1 ครูนำภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมลาวและวัฒนธรรมต่างชาติมาให้นักเรียนดู วิดีทัศน์ เช่น มารยาท ภาพการแต่งกาย และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการแต่งกาย เครื่องใช้ และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันโดยครูตั้งคำถามนำ เช่น นักเรียนสนใจภาพใด นักเรียนไม่สนใจภาพใด บอกเหตุผล นักเรียนคิดว่าภาพใดที่ไม่ใช่วัฒนธรรมลาว แต่ควรจะนำมาปรับใช้ในวิถีชีวิตลาว บอกเหตุผล

3.2 ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างวัฒนธรรมต่างชาติที่เป็นที่นิยมแพร่หลาย ในหมู่คนและอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

3.2.1 ทำไมจึงเป็นที่นิยม

3.2.2 มีผลดีหรือผลเสียอย่างไร อธิบายเหตุผล

3.2.3 สมควรปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร อธิบายเหตุผล

3.2.4. ในกรณีที่สมควรปรับปรุงหรือพัฒนานั้น จะมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไร

4. ชั้นทดลองทำในสถานการณ์ใหม่ (35 นาที)

4.1 ให้นักเรียนเลือกจับคู่เพื่อค้นหาข้อมูลเรื่อง วิถีชีวิตของคนลาวกับการเลือกรับ วัฒนธรรมต่างชาติ โดยค้นหาการกระทำของคนลาวที่ได้นำวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ผสมผสานจนกลมกลืนกันอย่างเหมาะสมและให้อภิปรายร่วมกันในหัวข้อในใบงานที่ 1.3 เรื่องการเลือกรับวัฒนธรรม

4.2 ให้นักเรียนรวมกลุ่มๆ ละ 3 คู่ นำผลงานที่แต่ละคู่ร่วมกันวิเคราะห์ในใบงานมานำเสนอแลกเปลี่ยนกัน และให้เลือกตัวอย่างที่ดีที่สุดออกมานำเสนอในกลุ่ม

4.3 นักเรียนรวมกลุ่มกันประมาณ 5-7 คน วางแผนร่วมกันในการเลือกรับวัฒนธรรมแห่งชาติมาปรับใช้กับวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมตามหัวข้อที่กำหนดให้ในแบบบันทึกการปฏิบัติตนส่งครูและนำไป ปฏิบัติจริงใช้เวลาตามเหมาะสม

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

1. วิดีทัศน์และรูปภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ชุมชนต่างๆ
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับวัฒนธรรมลาวและวัฒนธรรมต่างชาติ
2. ใบความรู้ที่ 1.1 เกมเกลียวเชือกสัมพันธ์
3. ใบงานที่ 1.1 เรื่องประโยชน์ส่วนรวม
4. ใบงานที่ 1.2 เรื่องรู้จักสามัคคี
5. ใบงานที่ 1.3 เรื่องเลือกรับวัฒนธรรม
6. แบบสังเกตการนำเสนอผลงานหน้าชั้น

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ซักถามขณะบรรยายและหลังการบรรยาย	1. คำถาม	ตอบถูก-ผิด ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
2. ตรวจผลงาน	2. ใบงาน	
3. รายงานการพฤติกรรมจิต สาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนา สังคม	4. แบบรายงานพฤติกรรมจิต สาธารณะด้านการมุ่งมั่น พัฒนาสังคม	ปฏิบัติ สม่ำเสมอ บ่อยครั้ง บางครั้ง น้อยครั้ง น้อยครั้ง ที่สุด

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบความรู้ที่ 1.1	เกมเกลิยวเชือกสัมพันธ์
------------------	------------------------

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เสริมสร้างพลังแห่งความสมัครสมานสามัคคี
2. การรวมพลังกันทำงานและความร่วมมือ
3. การวางแผนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
4. เสริมสร้างภาวะผู้นำ – ภาวะผู้ตาม

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 50 – 100 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 8-10 คน

อุปกรณ์ เส้นเชือกสำหรับคล้องมื่อยาวประมาณ 1 เมตร 5-6 เส้น

สถานที่ ในห้องอบรมหรือสนามหญ้าที่มีร่มไม้

ระยะเวลา 5 นาที

วิธีดำเนินการเล่น

1. ผู้นำเกมหรือผู้นำกิจกรรมจะต้องแจ้งขั้นตอนของกิจกรรมตามลำดับดังนี้คือ เกมนี้สอนผู้ร่วมทีมให้แก้ปัญหาร่วมกัน แต่ต้องฟังกติกาให้ดีก่อนนะ

- ก. ให้ทุกท่านหันหน้าเข้ามาเป็นวงกลม
- ข. คล้องเชือกให้มือซ้ายไว้กับมือของเพื่อนข้างๆ เรา
- ค. ส่วนมือขวาให้คล้องเชือกกับเพื่อนที่อยู่ตรงข้าม
- ง. ทุกคนจะได้คล้องมือเพื่อน 2 คน คนละข้าง (อย่าไปจับกับผู้อื่น) เราจะเห็นว่า

มือของเพื่อนเราในกลุ่มคล้องกัน เสร็จแล้วฟังคำสั่ง (ปัญหา) ของวิทยากร

2. คำสั่งของวิทยากรหรือผู้นำกิจกรรม คือ “ให้ทุกท่านทำอย่างไรก็ได้โดยไม่ให้เชือกหลุดจากแขนทั้งสองข้างแล้วแปรรูปของกลุ่มให้เป็นวงกลมเหมือนที่หันหน้ามาเป็นวงกลมครั้งแรก”

3. ผู้นำเกมหรือผู้นำกิจกรรม สังเกตการแก้ไขปัญหาแล้วบันทึกคะแนนแต่ละทีมภายในเวลา 5 นาที

4. เตรียมข้อมูลสรุปผลของกิจกรรม

ใบงานที่ 1.1 การทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

คำชี้แจง : ให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่เป็นการร่วมมือกันทำกิจกรรม
ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและส่วนรวม และบันทึกตามหัวข้อที่กำหนด

ที่	การปฏิบัติที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชนและ ส่วนรวม	หลักธรรม ที่เป็น แนวปฏิบัติ	ผลของการกระทำ	ความรู้สึกละ นักเรียน

2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าในสังคมที่มีสมาชิกเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมนั้นจะมีความ
เจริญก้าวหน้าอย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนสามารถรวมกลุ่มกันกระทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและ
ประเทศชาติได้อย่างไร

.....

.....

ใบงานที่ 1.2 รู้รักสามัคคี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมที่แสดงถึงการกระทำที่รู้จัก สามัคคี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศชาติ โดยให้นำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อกิจกรรม

.....
 .....

2. วัตถุประสงค์

.....
 .....

3. หลักธรรมที่เป็นแนวปฏิบัติ

.....
 .....

4. ขั้นตอนการทำงาน

.....
 .....

5. ระยะเวลา

.....
 .....

6. ผลการจัดกิจกรรม

.....
 .....

7. ข้อคิดที่ได้จากการจัดกิจกรรม

.....
 .....

ใบงานที่ 1.3 การเลือกรับวัฒนธรรม

คำชี้แจง : ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกรับวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมต่างชาติที่เหมาะสม แล้วอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมที่นำมาเสนอนั้นจัดอยู่ในด้านใด หรือเกี่ยวกับเรื่องอะไร

.....

.....

.....

2. นักเรียนจะมีวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวอย่างได้อย่างไร

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีการปรับปรุงในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาได้อย่างไร โดยให้นักเรียนนำเสนอวิธีการแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา

.....

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าตนเองสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

แบบรายงานตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสา

ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงตามการปฏิบัติ
ที่แท้จริงของนักเรียนหรือใกล้เคียงมากที่สุด

ที่	พฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับพฤติกรรมจิตอาสา				
		ปฏิบัติ สม่ำเสมอ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อยครั้ง	ปฏิบัติ น้อยครั้ง ที่สุด
1	ฉันตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ทุกครั้ง					
2	ฉันเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน โรงเรียนทุกครั้งที่จัดขึ้น					
3	ทุกครั้งที่มีปัญหาเกิดขึ้นในโรงเรียน ชุมชน ฉันมักเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นในการ แก้ปัญหา					
4	ฉันให้ความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนา เรื่องความสะอาด					
5	ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุก ครั้ง					
6	ฉันไม่ละเมิด สิทธิ ส่วนตัวของเพื่อนๆ และผู้อื่น					
7	ฉันมักเป็นผู้นำทีมเพื่อนๆ ไปทำกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
8	ฉันสามารถช่วยเพื่อนแก้ปัญหาเพื่อให้การ ปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี					
9	ทุกครั้งที่มีการจัดงานกิจกรรมวันสำคัญ ต่างๆ ที่ชุมชน โรงเรียนฉันจะช่วยเก็บ สิ่งของให้เรียบร้อยทุกครั้ง ก่อนกลับบ้าน					
10	ฉันริเริ่มคิดทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อ สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน สังคม					

กิจกรรมสร้างวินัยสร้างจิตอาสา

สาระสำคัญ

ความมีวินัย คือ ลักษณะของบุคคลที่สามารถควบคุมการกระทำของตนเอง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ปฏิบัติจากความเคยชิน เพื่อความเป็นระเบียบอันดีงามของสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความอดทน ความเชื่อมั่น ในตนเอง และความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ตระหนักรู้คุณค่าของการมีระเบียบวินัย การยอมรับตลอดจนการปฏิบัติตนอยู่ให้อยู่ในระเบียบวินัย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. สามารถอธิบายความสำคัญ ความจำเป็นและเกิดความตระหนักของการมีวินัย ต่อตนเอง ต่อบุคคล และต่อสังคมได้
2. สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของการเกิดการขัดแย้ง และบอกความรู้สึกของอารมณ์ของตนเอง เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ได้
3. สามารถแสดงพฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง และรู้จักการเข้าแถวเพื่อรอรับบริการได้

เนื้อหา

1. วินัยและความอดทน
2. การจัดการความขัดแย้ง

กิจกรรมการเรียนรู้

ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมนี้เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติ

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (15 นาที)

1.1 ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับการเข้าแถวซื้อบัตรชมภาพยนตร์และระบุปัญหาที่เกิดขึ้น (ใบงานที่ 1.1 เรื่องบทบาทสมมติวินัยการเข้าแถวซื้อบัตรชมภาพยนตร์)

1.2 ทหาอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทสมมติ 9 คน โดยครูนำใบงานที่ 1.1 บทบาท แต่ละคนที่เตรียมไว้ให้ผู้แสดง อ่าน วิเคราะห์และทำความเข้าใจในบทบาทของแต่ละคน

1.3 แจกใบงานเกี่ยวกับประเด็นสังเกตและวิธีการบันทึกข้อมูลโดยครูอธิบาย เพื่อความเข้าใจและมอบหมายหน้าที่สังเกตการณ์จำนวน 3-5 คน พร้อมทั้งชี้แจงวิธีการชมบทบาทสมมติแก่นักเรียนคนอื่นๆ ด้วย

2. ชั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (15 นาที)

2.1 อาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติตามใบงานที่ฝึกซ้อม

2.2 เมื่อชมการแสดงจบแล้ว ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

2.2.1 ผู้แสดงบอกความรู้สึกในการแสดง เช่น สิ่งที่น่าสนใจหรือสิ่งที่ไม่พอใจ

2.2.2 ให้ผู้แสดงบอกความรู้สึกในฐานะที่เป็นผู้ที่ตนเองสวมบทบาท

และให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่สังเกตได้ เช่น

- คนยืนเข้าแถวเป็นคนแรกรู้สึกอย่างไร เหตุใดจึงรับฝากบัตรชื่อ

- คนที่มาทีหลังและแทรกฝากชื่อบัตรรู้สึกอย่างไร เหตุใดจึงทำอย่างนั้น

- คนที่ยืนอยู่ในแถวคนที่ 2 และคนต่อไปท้ายแถว มีความรู้สึกอย่างไร

เมื่อมีคนมาแทรกฝากชื่อบัตร

- ผู้สังเกตการณ์เห็นท่าทาง ความรู้สึกของผู้แสดงแต่ละคนอย่างไร

- นักเรียนมีความคิดเห็นเช่นไรต่อการกระทำของหญิงชายคู่นั้น

การกระทำเช่นนั้น มีผลกระทบต่อใคร มีผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งต่อบุคคลอื่นและต่อส่วนรวม

3. ชั้นมโนทัศน์เชิงนามธรรม (25 นาที)

3.1 ครูแจกใบความรู้ 1.1.1 เรื่อง ยุทธวิธีในการจัดความขัดแย้งให้แต่ละกลุ่ม
ศึกษาร่วมกันแล้วอภิปรายสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในกลุ่ม

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้าสู่สภาพความเป็นจริง เช่น ถ้าในสังคมมีคนอย่างหญิงชายคู่นั้นมากๆ สังคมจะเป็นเช่นไร ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ จะแสดงอาการอย่างไรบ้าง เหตุใดจึงแสดงออกเช่นนั้น

4. ชั้นทดลองปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ (35 นาที)

4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการเข้าแถวซื้อบัตรชมภาพยนตร์ และเชื่อมโยงไปสู่เรื่องการเข้าแถวในการรอรับบริการอื่นๆ ด้วย เพราะการมีวินัยนั้นจำเป็นต้องเริ่มจากตนเองก่อนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นโดยให้แต่ละกลุ่มสรุปวิธีการปฏิบัติตนเองในการเป็นคนมีวินัย แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอความรู้สึกของกลุ่ม

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องยุทธวิธีจัดความขัดแย้ง

2. ใบงานที่ 1.1 เรื่อง บทบาทสมมติเรื่องวินัย

3. แบบสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดผล	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ซักถามขณะบรรยายและหลังการบรรยาย	1. คำถามในเนื้อหากิจกรรมการอบรม	ตอบถูก-ผิด
2. สังเกตพฤติกรรมขณะแสดงบทบาทสมมติ	2. แบบสังเกตการแสดงบทบาทสมมติ	ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบความรู้ที่ 1.1	เรื่องยุทธวิธีในการจัดการความขัดแย้ง
------------------	--------------------------------------

1. เมื่อมีเรื่องระหองระแหงขอให้พูดจากันให้รู้เรื่องอย่าละเลยหากเห็นฝ่ายหนึ่งกำลังไม่สบายใจขอให้รอไว้ระยะหนึ่ง
2. เมื่อต่างฝ่ายต่างใจเย็นแล้วเริ่มพูดกันเสียเลยพูดอย่างเป็นกันเองในอิริยาบถที่สบายใจอย่าชิงชังเอาจริงเอาจัง
3. ก่อนที่จะตำหนิ ควรยกย่องชมเชยก่อน และควรจรรยาบรรณความขัดแย้งให้ตรงจุดอย่าเพิ่งไปตัดสินว่าถูกผิด หรือวิจารณ์
4. เมื่อฝ่ายตรงข้ามใช้ถ้อยคำรุนแรงขอให้ใช้ความอดทนและรอให้อีกฝ่ายใจเย็นแล้วจึงชี้ช่องความผิดพลาดและหาทางแก้ไข
5. อย่าตำหนิ ต่ำ เหยาะเหยี้ยและกระทบกระเทียวผู้อื่นให้เสียหาย หากจะตำหนิขอให้ไปด้วยความสร้างสรรค์อย่าใช้การตำหนิเป็นการแก้แค้นและลงโทษซึ่งกันและกัน
6. เมื่อทำผิดขอให้ตรวจสอบสาเหตุแห่งการทำผิดและหาทางแก้ไข
7. เมื่อเกิดข้อผิดพลาดต้องพยายามมองส่วนที่ดีและค้นพบส่วนที่ต้องแก้ไขเพื่อให้อีกฝ่ายทราบถึงความผิดพลาดนั้นๆ
8. หากจำเป็นต้องตักเตือนหรือแก้ไขพฤติกรรม ของคนที่รู้จักควรทำอย่างรวดเร็ว รวบรัด และหากมีโอกาสอยู่ตามลำพัง ควรทำความเข้าใจให้ได้
9. ก่อนที่จะล่ำลากันไปขอให้ต่างฝ่ายได้พูดในสิ่งที่คับข้องใจเพื่อจะได้ทราบมูลเหตุของปัญหา และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน
10. การไกล่เกลี่ยเพื่อให้คน 2 คนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันด้วยการเผชิญหน้าพยายามฟังให้มาก เพื่อเขาได้ระบายความรู้สึกอัดอั้น อารมณ์ที่ร้อนจะดีขึ้น
11. เมื่อใช้ยุทธวิธีทุกอย่างเพื่อจัดการความขัดแย้งแล้ว พยายามติดตามพฤติกรรมของคนๆ นั้นว่าเปลี่ยนไปในทางดีมากขึ้นเพียงใด

ใบงานที่ 1.1 เรื่อง บทบาทสมมติวินัยการเข้าแถวซื้อบัตรชมภาพยนตร์

1. สถานการณ์ ประกอบด้วย ที่โรงภาพยนตร์แห่งหนึ่ง มีผู้เข้าแถวรอซื้อบัตรชมภาพยนตร์อย่างเป็นระเบียบ เนื่องจากเป็นวันหยุดจึงมีผู้สนใจรอซื้อบัตรเป็นจำนวนมากและจอซึ่งแสดงที่นั่งเหลือในรอบดังกล่าวระบุว่า เหลือเพียง 4 ที่นั่งเท่านั้น แสดงว่าผู้รอซื้อบัตรส่วนใหญ่จะต้องซื้อบัตรรอบต่อไป มีหญิงชายคู่หนึ่งมาทีหลัง เห็นแถวผู้รอซื้อบัตรชมภาพยนตร์ยาว และเหลือที่นั่งเพียง 4 ที่ จึงรีบเดินไปผู้ที่อยู่คนแรกของแถวซึ่งกำลังจะซื้อบัตรและฝากซื้อ 2 ใบ

2. บทบาท ประกอบด้วย บทบาทของผู้ที่ยืนอยู่เป็นคนแรกของแถวผู้รอซื้อบัตรชมภาพยนตร์

นักเรียนแสดงเป็นผู้ที่ยืนอยู่เป็นคนแรกของแถวผู้รอซื้อบัตรชมภาพยนตร์ มีหญิงชายคู่หนึ่งมาทีหลังเห็นแถวผู้รอซื้อบัตรชมภาพยนตร์ยาวและเหลือที่นั่งเพียง 4 ที่ จึงรีบเดินมาที่นักเรียนซึ่งกำลังจะซื้อบัตรและฝากซื้อ 2 ใบ นักเรียนลังเลไม่แน่ใจว่าจะซื้อหรือไม่ เพราะเกรงใจผู้ที่ยืนอยู่ในแถวคนถัดไป แต่เมื่อชายหญิงคู่นั้นอ่อนน้อมมากๆ จึงใจอ่อนยอมซื้อให้

บทบาทของผู้ที่เข้าแถวซื้อตั๋วภาพยนตร์อย่างเป็นระเบียบ 3 คน (ใช้บทบาทเดียวกัน)

นักเรียนแสดงเป็นผู้ที่กำลังเข้าแถวกับเพื่อนๆ อีก 4 คน อย่างเป็นระเบียบเพื่อซื้อบัตรชมภาพยนตร์ มีหญิงชายคู่หนึ่งเดินมาที่นักเรียนผู้ที่กำลังจะซื้อบัตรชมภาพยนตร์ และพูดขอฝากซื้อ 2 ใบ พร้อมกับยื่นเงินให้นักเรียนผู้ที่กำลังจะซื้อตั๋วแสดงอาการลังเลและยอมซื้อให้ และให้ผู้ที่ยืนรอคิวแสดงความไม่พอใจ โดยแสดงออกด้วยท่าทาง สีหน้าและพูดบ่น

บทบาทของนักเรียนที่แสดงเป็นชายและหญิงที่มาขอฝากซื้อบัตรชมภาพยนตร์ 2 คน

นักเรียนแสดงเป็นหญิงชายที่มาทีหลัง ลังเกตเห็นแถวผู้รอซื้อบัตรชมภาพยนตร์ยาว และเหลือที่นั่งเพียง 4 ที่ รู้ว่าหากไปต่อแถวด้านหลังต้องซื้อบัตร ไม่ทันดูภาพยนตร์รอบนี้แน่นอน จึงรีบเดินมาที่ผู้ที่ยืนคนแรกของแถว ซึ่งกำลังจะซื้อบัตร และฝากซื้อ 2 ใบ เมื่อเห็นเขาแสดงอาการลังเลไม่แน่ใจ จึงพูดอ่อนน้อมจนใจอ่อน และยอมซื้อให้

3. ปัญหาหรืองานที่กำหนดให้แต่ละบทบาท
  - งาน คือ การแสดงตามบทบาทที่กำหนดให้
4. กติกาการเล่นบทบาทสมมติ
  - แสดงตามบัตรบทบาทที่กำหนดให้
  - แสดงภายในเวลาที่กำหนด

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

ปภาพินท์ รุณธาดุ. (2557). การพัฒนาจิตสาธารณะด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
ของผู้เ้า่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร